

1699.

1. ^{1^o} Cramerus, Iohannes Fridericus: De causis consistensibus
2 Saecht 1699: 1737
2. ^{2^o} Gaeckel, Rudolphus Christianus: De moribus pietatis.
volgo in Leyden, Humpson, Pfund oder Parlet
Amstern
3. ^{3^o} Haering, Georgius Nicolaus: De reintegratione
in abrimoniis
4. ^{4^o} Heberer, Iohann Wueffgen: De arrogatione ejusdem
que effectibus, tam quoad jus velut, quam ad rem,
adfecta similitudine, quam sortitur cum comione
Pratium 1699: 1725
5. ^{5^o} Hiltsbrandt, Henricus: De punctationibus volgo in
Intersperren oder ersten Aufsätzen
6. ^{6^o} Hiltsbrandt, Henricus: Mandata secreta.
7. ^{7^o} Roetenbeccus, Georgius Paulus: An mare domini
sive imperii sit capax.

1700

1^a ² Hiltbrandus, Henricus: De denegatione secretorum
federalium. Von Versagung der Oeffenheit der Lehren
2 Sept. 1700 & 1789

2. Hiltbrandus, Henricus: Praevalentiam actionum in
foro . . . eruditionum ventilatione exhibit

3. Reissmüller, Johann Henricus: De inventionis praesens

4. Rink, Eucharum Gotthard et Jun, Franciscus, vna:
De carrociis

5. Rothenbeckerus, Georgius Paulus: De ciuitate siue re-
publice causa efficiente tam striete dicta quam
impulsiva

6^a ² Stelgerus, Georgius Petrus: De iuribus Holae
2 Sept. 1700 & 1786

1701.

1. Hiltbrandus, Henricus: De augmentis culpae

2. Aiers, Stephanus Faculus: De ecclesiis fiscalibus
eiusque iuribus
3. Boeser, Georgii Hieronymus: De philodrom agentis
novo et novo.
4. Ruthekef, Johann Hieronymus: De retentio rerum
collectivis obnoxiarum. Na Verhalten Steuerbaren
Vermögens.
- 5^a Spiegel, Felix: De procuratoribus canonicis.
Na Viridatus. Moller's. Körperlegung. 3 Bände
- 6^a Sandmeier, Johann David. De declaratione honoris iniuriarum
ab iniurante facta. 1701.
- 6^b " " " " " " " " 1701. 2. Aufl.

Handwritten text on the right edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is partially obscured and difficult to decipher, but appears to include the words "de" and "confessionibus".

4374
58 num 8. 1/2
19
2
ASSISTENTE DIVINA JUSTITIA,
DISSERTATIO INAUGURALIS
DE

1714
363
ECCLESIIIS
FILIALIBVS,
EARVMQVE JURIBVS,

P. 369
QVAM
EX DECRETO
MAGNIFICI
RECTORVM ORDINIS,
INCLVTA IN NORICORVM VNIVERSI-
TATE PATRIA

PRO LICENTIA,
SVPREMOS IN VTROQVE JVRE
HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA

MAJORVM MORE RITE CONSEQUEND
PVBLICÆ ERVDITORVM CENSVRÆ

D. XXIII. JUN. ANNO M. D. CCL.

SISTIT

STEPHANVS JACOBVS *Rief*
NORIBERGENSIS.

LITERIS HENRICI MEYERI, VNIVERSITATIS TYPOGRAPHI.

VIRIS

MAXIME GENEROSIS ATQVE PRVDENTISSIMIS
DOMINIS,

DN. CAROLO Gottlieb Dürern /
AB ET IN Haimendorf ET Woltersdorf.

DN. JOH. CAROLO Schlüsselfeldern /
A Kirchenfittenbach ET Röttenbach.

DN. FERDINANDO SIGISMUNDO
Kreßen /

A Kreßenstein ET Dürrenmungenau.

DN. GVOLFGANGO JACOBO
Stückeln /

A Gundersbühl.

DN. JOH. FRIDERICO Köffelholzen /
A Colberg.

S. R. I. ILLVSTRIS AC LIBERÆ REIPVBLICÆ
NORIBERGENSIS

TRIVMVIRO, SEPTENVIRO,
SENATORIBVS ET CONSVLIBVS

GRAVISSIMIS,

PROVINCIVM PRÆSVLIBVS
ET RECTORIBVS EMINENTISSIMIS,

DOMINIS SVIS GRATIOSIS, PATRONIS
OPTIMIS, MAXIMIS,

DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM
IN SVI COMMENDATIONEM
HV. MILLME OFFERT

AVTOR.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI
JESV CHRISTI.

PREFAMEN.

*P*si Christi navis, quo nomine vera saluatur
Ecclesia, multis tam interiorum quam ex-
teriorum hostium fluctibus agitata, & pres-
sa, sed non penitus oppressa sepius conspi-
ciatur, hinc cana & veneranda Antiquitas
templa sua formâ oblongâ, significantia scili-
cet diuinam istam Petri nauiculam, extructa
voluerit, prout incitenter annotarere Engel. ad Decretal.
tit. d. eccles. ædif. vel reparand. n. 7. & B. Dn. Linc.
eod. comment. & tit. §. 6. Nihilominus tamen diuino
spirante fauonio illa læta triumphauit etiam mediis in gra-
uissimarum persecutionum turbinibus, quas non tantum primæ,
sed & sequioris ætatis tempore gloriose est perpeffa, suumq; in
dies cepit & etiamnum sortitur incrementum, planè nibili pen-
dens minas, imò & lethum ipsum; ut hinc Prudentius concin-
ze perquam ac apposite Hymn. 4. cecinerit:

Nec furor quisquam sine laude nostrum
cessit, aut clari vacuus cruoris
Martyrum semper numerus sub omni
grandine crevit.

Que aduersa fors rerum utique eidem multum præstitit; nisi
enim fides Ecclesie primis temporibus hoc modo ritè probata
fuisset,

fuiſſet, tantos ſane nunquam feciſſet progreſſus, ut hinc ſaniorum Theologorum hac de re mens haud ſit inconueniens, Eccleſiam haud preſſam nec tentatam, veram non eſſe, ſiquidem illa rebus nimis ſecundis languereſcit, & quale Eccleſiæ memoratum augmentum, quo pedetentim illa eſt gauiſa, ingens exiſtit, adeo ut nullus ferme Orbis terrarum locus à veris Chriſtum invocantibus ſterilis ac vacuus, de quo DEO arden-tes ſint dictæ laudes, inueniatur, ac ſibi tota ferme Europa ſpecialim de diuina hac gratia præ cæteris gratuletur. Utut inſicias eundem haud ſit, eam etiam hoc ipſo in flore viciffitudini ſuæ nihilominus ſubjacere, ita ut haud incongruè Lunæ equiparari poſſit, quorſum Spiritus Sanctus in Apocalypſi 12. Eccleſiam, muliere ſub pedibus Lunam ſtratam habente Johanni repræſentans, reſpicere haud dubio voluit: ſicut enim lumen ſuum mutuatiuum emittit quidem, ſub illius tamen accretione & diminutione; ita quoque vera Eccleſia nunquam ſuo priſtino coruſcat flore, ſed mox ad Dei voluntatem paucos, mox verò multos ſuos numerat fideles, quo ipſo acci-dere ſolet, ut loca eorundem conuentuum publica & receptacula ob preces coacervatim & collectiue DEO fundendas ædificata, partim ob numeroſiorem fidelium copiam, quandoque certo modo ſeparentur, partim etiam ob exiguum numerum quandoq; in unum quaſi corpus redigantur, quos adus Jus Canonicum & conſuetudo Eccleſiaſtica paſſim vigenſ approbat, illaq; Oratoria publica Eccleſias ſihales ſpeciali nomine ſignifica-vere. De quibus FILIALIBVS ECCLEſiis EARVMQVE IVRIBVS in præſenti lineas quaſdam ducere mecum decrevi, præcipuè cum Diuinâ fauente Gratiâ, ex conceſſione beneuola Magnifici Jctorum Ordinis, poſt exantlata more majorum conſuetæ Examina, ſpecimen aliquod Diſſertationis Inauguralis mihi edere ſit injunctum. Antequam autem ad hujus argumenti pertractationis principium progredior, ad omnium rerum principium DEVM Ter Optimum

num Maximum supplicibus accedo precibus, velit Ille hunc meum, quem nunc subeo, conatum, & quicquid imposterum ago vel acturus sum, sancta secundare Adfistentia, ut illud in ejusdem primario sanctissimi nominis vergat honorem & proximi incrementum, meumq; tam aeternum quam temporale commodum.

CAPVT I.

Quod in enucleatione rubricæ ratione Etymologiæ, Synonymiæ, & Homonymiæ est occupatum.

§. I.

CUm in omnibus artium disciplinis, antequam ad altiora ulterior præparetur transitus, terminorum, qui ipsum rubrum indicant, plena enodatio, ut consuetum exordium, observetur, hinc & ego, ne hujusmodi methodum planè negligere videar, præcipue vero Celebrissimi Jcti Caji in l. i. ff. d. O. J. monitum probe perpendens, nonnihil in Dissertationis hujus rubricam inquirere operæ esse pretium duxi. Offert autem se, ut convenienti procedam ordine, primo ratione Etymologiæ considerandum vocabulum Ecclesia, quod veros natales suos Græciæ debet, ut omnibus illis, qui primis saltim labiis hujus vernaculam degustare linguam, certo certius constat. Est autem illud compositum quoddam, compactum ex præpositione ἐκ ob sequentem consonantem, & substantivo κλησις, vocatio, quod à secunda persona præteriti passivi κέκλησι, verbi κέλεω, voco, accerso, imploro, nomino, derivatur; ut hinc Ἐκκλησία Græcis ab initio proprium fuerit, postea autem ad sensum commodius exprimendum, id ipsum Latium adoptaverit, ac Ecclesia istam appellationem retinens ad hoc usque tempus propagaverit. Hebræis dicitur קהל, à radice קהל inusitata quidem;

dem. Germanis verò *Kyrch* à græco, uti nonnullis conjectare placet, ut hinc per *υ* scribere satagant nomen *κυρια*, quod Dominum significat, quia in illius honorem hæc congregatio initur ac templa ædificantur. *Secundo* explanationem petit adjectivum filialis, vocabulum latinæ puritati incognitum, & moribus ecclesiæ introductum, quod utrum nomini substantivo filius vel filia originem debeat, hinc non anxie investigabo, certum tamen est in hac præsentī significatione à filia derivari; unde filia & filius, Philologi haud suaviter inter se conspirant; alii enim ortum græco, alii vero latino adscribunt, & quidem nonnulli primi ordinis *φιλος*, i. e. *γένος*, genus, natio, ex *φύω*, nascor, transeunte *υ* in *ι*; sicut ex *φύω* etiam descendit *φίω*, hinc apud Eustachium *φιλας* *προς βαβυλων*, phrasis usitata invenitur. Alii *φιλος*, amicus vel amor, quia filius vel filia sint amor & delicia parentum, & in hos omnium sit constantissimus parentum amor, Suid. *in vet. Lexico*. Secundi ordinis verò à nomine latino filum, quod scilicet per filias familiarum & generis humani nexus conservertur; prout vicissim per filios generationis filum in posteris procedendi sustinetur, alleg. Suid. Vel denique à familia, quia filius & filia in nascentium ordine primi inveniuntur. Vid. uberius Matth., Martin. *Lex.* hujus vocis Etymon explanantis,

II.

Synonymiam quod concernit Ecclesiæ, varia etiam hinc inde colligi possunt vocabula, eadem exprimentia, vocatur enim (1) Templum Deo dicatum; hinc Juvenalis *Sat.* 6.

Esse aliquod Numen templis aeq. rubenti.

Dicitur (2) ædes in singul. in plurali vero semper vocula sacræ ideo apponitur, quia in hoc sensu & privatorum ædificia comprehenduntur. Fab. *in Lex.* In ecclesia primitiva (3) *κυριακα*, i. e. Dominica illa appellabatur, quia laudes & gratias, quas secundum *l. 1. C. de offic. præf. Afric.* Domino Deo exhibere

bere omnes debemus, primi Christiani ibidem effundebant.
 B. D. Linck. *d. jur. templ. c. 1. n. 9. & 13.* add. Gold. *tom. 3. antiq. f. 1. & 125.* sub hujus (4) nomine venerunt etiam Basilicæ, quia ibidem βασιλῆ τ βασιλείων, sive omnium regi cultus & sacrificia fiebant, *c. non oportet. 2. distinct. 42. cap. nunc autem. 36. X. de relig. dom.* Isidor. *lib. 15. Orig. c. 4.* quamvis de jure civili Basilica, non locum sacrum, sed publicum, in quo populus Romanus judicia exercebat, denotet, *l. 32. §. 4. ff. de aur. & arg. leg. l. 137. §. 6. d. V. O. l. 21. C. d. oper. publ.* Jus Civile (5) Ecclesias nominat ἐκκλησία sive Oratoria, *Nov. 123. c. 18. & Nov. 131. cap. 7.* quam denominationem etiam secuti sacri veteres canones, *can. monasterium. 33. c. 16. qu. 7.* Quæ tamen significatio in canonibus Conciliorum posteriorum ad loca, privatorum precibus domesticis destinata, valde restricta invenitur, *c. unicuiq. 33. de consecr. dist. 1. c. 34. c. si quis. 35. dist. 1.* Linck. *ad Decretal. tit. de eccles. adif. vel rep. §. 5.* Engel. *eod. tit. n. 2.* Vocatæ etiam Ecclesiæ (6) sunt Martyria, quia in martyrum memoriam quandoque cernuntur extructa, Augustin. *de civit. Dei, lib. 8. c. 27.* Denique etiam (7) Monasteriorum nomine fuere significata. Lehmann. *lib. 2. Chron. Spir. c. 33.* Alia, i. e. delubrum, fanum, sacrarium, sacellum, aditum, & quæ sunt reliqua vocabula, ut sicco pede præteream, quia per hæc partim Gentilium Deorum templa, partim etiam Ecclesiarum nostrarum partes ita vocantur, ceu cuius per se oppido obvium. Ad vocem Filialem porro quod attinet, illa idem quandoq; denotat ac primitiva vocula Filia. B. Linck. *ad Decretal. tit. d. eccl. adif. vel repar. §. 1.* uti vicissim ejus correlatarum matrix audit; item & filialis coadjutrix salutatur ap. Tholof. *syntagm. jur. univers. lib. 15. c. 29. n. 3.* Non aliâ ratione ac quandoque & certo respectu sub capellæ nomine venit, *cap. 12. X. de rescript.* Lambertin. *in tract. de jure patron. p. 1. lib. 2. quest. 2. princip. art. 15. n. 1. & 2.* Fagn. *p. 2. ad decretal. tit. de eccles. adif. vel repar. n. 4.* Card. verò *conf. 30. n. 1. ad fin. v. parochia*

rochia. peculiari illam nomine impertitur ac vocat ecclesiam Adhærentem Parochiæ. Apud Menochium Accessoria audit, quia alteri adjuncta est, *consil. 14. n. 24.* Barbof. *de jur. eccl. univ. lib. 3. cap. 16. n. 9.* quemadmodum apud nos Germanos nonnunquam denominatur ein *Lehnerlein* / oder eine *Filial-Neben- oder Bey-Kirchen*.

111.

Ecclesiæ Homonymia consideratur vel in sensu politico pro populo evocato ad audiendum Reipublicæ negotia; inde Athenienses duos quondam habuere conventus: Ecclesias & Agoras. Ecclesia ordinatum torius populi conventum & per altam publici præconis vocem vel tubam evocatam significabat: Agora viceversa confusam, promiscuamq; congregatorem; vel in sensu Ecclesiastico seu Canonico. Illam Atheniensibus usu receptam nominationem primi Christiani introduxerunt, quia homines tartarei regni vasalli ad exaudienda dogmata Christi divini verbi præconio evocantur, B. Kromayer. *Theol. positiv. Polem. loc. de Ecclesia*. Hic est cœteris fidelium ac credentium, *can. ecclesia. de consecr. dist. 1. c. legimus. dist. 93. can. multa. c. 1. 9. 1. can. loquitur. c. 24. q. 1.* Carpz. p. 2. *jurispr. eccl. consist. tit. 22. def. 334. n. 1.* In hac mea verò Dissertatione sumitur pro consueto isto juris & canonici & civilis termino, scilicet sacra structura & ædificio, in qua ad audiendum Dei verbum & sacramenta percipienda consuetis horis conveniunt fideles, *l. 46. C. de episc. & cler. ac diversis titulis C. de SS. eccles. item de his, qui ad eccles. confug. ac Decretal. de eccles. ædific. vel repar. de immunit. eccles. & alios plures.* Quamnam verò ecclesiam visibilem & invisibilem; item triumphantem & militantem Theologi nominent, plus fatis ex compendiis eorundem patescit. Id solum adhuc significandum restat, quod jus canonicum ecclesiam diversimode dispefecerit, dum secundum istud alia Basilica; alia Cathedralis; alia Collegiata; alia Regularis; alia Parochialis; alia Baptismalis; alia

alia denique Matrix sive Mater ; alia vero Filia sive Filialis vocatur, quarum descriptiones exhibuit B. Dn. Linck. *in comment. ad Decretal. tit. d. eccles. adif. vel repar. §. 2.* Significatus vero Ecclesiæ Filialis non adeo varius est, nisi & eam hic subintelligere velis Ecclesiam, quæ, posteaquam igne consumpta vel alia ratione destructa existit, ratione auditorum unicitur cum vicina quadam, *arg. cap. 2. X. d. dom. relig.* vel nisi & reliquas Ecclesias Cathedrali subordinatas respectu hujus Cathedralis Filias appellate malis, ceu & illa Mater dicitur.

C A P. II.

Sistit Ecclesiæ Filialis descriptionem & ejus divisionem.

S. I.

Cum autem in rebus proponendis necessarium requisitum sit, ut illa, quæ adducuntur Descriptione quadam animo inculcentur, ideò & sequentem exhibeo Ecclesiæ Filialis definitionem : quod scilicet illa sit Ecclesia minus principalis, quæ alteri cuidam, nempe Matrìci, ita subiecta est, ut ab hac dependeat, eidemq; honorem & obsequium præstare teneatur, *Rebuff. in tr. de decim. quest. 6. num. 7. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 9. c. 3. in fin.* Generis loco usus verbis : Ecclesiæ minus principalis, non hac forsitan intentione, ac si hæ non convenienti modo, ut reliquæ Ecclesiæ ædificatæ ac consecratæ existant; siquidem omnes solennitates, quinimo quandoque plures adhibentur, *c. 3. X. de eccles. adif. vel repar. Gonzal. Tellez. in alleg. capit.* sed potius ob ejus affinitatem, quam illa habet cum Capellis, Sacellis & Oratoriis ab Episcopo consecratis, *vid. Prosp. Fagn. p. 2. tit. X. de eccles. adif. vel repar. n. 21.* vel etiam ratione Principalis Matrìcis, nempe à qua Filialis dependet, & esse suum & privilegia, ut accessorium, sortitur, *Carpz. jurupr. consist. lib. 2. tit. 22. def. 343. n. 11.* ac disciplina

B

Matris

Matris regitur, Ant. Fab. *de relig. reg. in rebusp. lib. 3. cap. 16. n. 4. & seq.* Maxime quum in eadem Parochia principales duas simul esse Ecclesias Canones averfentur, *arg. can. baptismales. & seqq. c. 16. qu. 1.* Porro descriptioni supra traditæ inferui verba: cuidam superiori, nempe Matrìci, subjecta; Hic ergo occurrit vocabulum Matrix, quod sensum in se homonymicum involvit; ego enim illud in significatione magis propria & stricta adhibui, quatenus scilicet respectum quendam ad certum correlatum requirit, illudq; ut necessarium consequens continet; non lato illo significato, quo Romanam suam Ecclesiam omnium Matricem Pontificii fectitant, indeq; illam omnium primam Matrem appellant; nec etiam quatenus eam Matricem Cathedralẽ Ecclesiam *cap. 22. X. de V. S.* ibi: *per Matricem Ecclesiam Cathedralẽ intelligi volumus*; nominat hac ex ratione, quia omnes Dioceſeos Ecclesias Parochiales in se comprehensas habet, *Suarez. de relig. dom. tv. 2. de decim. lib. 1. c. 24. n. 1. Rot. decis. 272. n. 3. p. 1.* Nostra Ecclesia Matrìci à me indigitata subjectio non denotat aliquam superioritatem talem, ut imperium quoddam in Filiam Matrìci attributum esse velim, sed potius ministerium & piam animarum curam, qua filialis illi adjuncta & subordinata dicitur. Hinc bene & sapienter Magnif. Dn. Ziegler. *ad Lancellot. instr. jur. can.* monet: Inter particulares Ecclesias est relatio, non καὶ ὑπεροχῆς, ut inter Matrem & filiam, dominam & subjectam, caput & membra: sed κατ' ἰσότητά, ut inter pares collaterales, haud secus ac inter membra οὐδωματα aut forores in una familia. Licet igitur soror altera alteram ætate aut virtute possit anteire, non tamen dominationem in illam, quatenus soror est, habet, *lib. 2. tit. 5. sub §. 5.* Pariter nec reliqua descriptionis verba: ut huic honorem & obsequium præstare teneatur, servitutum quandam involvunt, ac si illa, ut serva, ad omnia officia contra voluntatem suam adstringatur, sed potius suavem quandam harmoniam & conspirationem, quam illa ut minor majori

jori in peragendis sacris præstare debet, *c. ad audientiam. 3. X. de eccles. adif. vel repar. & Dn. Barbof. ad illud. Soar. de relig. tract. de decim. lib. 1. c. 24. n. 1.* quæ autem illa subjectionis signa in specie sint, infra pluribus demonstrare satagam.

II.

Ecclesia filialis dividitur (1) in eam, quæ constituitur per specialem separationem ab Ecclesia Matrice ob certas causas secundum *cap. 3. X. de eccles. adif. vel repar. Concil. Trid. cap. 4. sess. 21. Fagn. p. 2. de eccles. adif. n. 2. ad Decret. vel eam, quæ fit per unionem.* Hæc ecclesia filialis unita (2) iterum subdividitur vel in eam, quæ (1) uni vel pluribus Ecclesiis ita unitur, ut altera Mater, altera vero filia exinde fiat, hæc tamen sub limitatione, ut filia pristinis suis in perpetuum illæse gaudeat immunitatibus, & maneat principalis, suæque habeat statuta, *Gloss. verb. unire. in c. temporis. c. 16. q. 1. & verb. uniendo. in cap. 1. X. ne sed. vac. Rot. decis. 114. n. 72. p. 2. divers. Garc. de benef. p. 2. c. 2. n. 37. Tambur. de jur. abbat. tom. 5. disp. 15. q. 5. n. 4. vel (2) in eam, quæ Ecclesiæ alteri eum in finem conjungitur, ut privilegia illi data, huic etiam competant, quod si autem hujus fuerint contraria meliora & favorabiliora eidem quoque conservabuntur, *Petr. d. Perus. de union. c. 2. n. 3. Perr. Gregor. de benefic. c. 20. n. 15. Garc. de benefic. c. 20. n. 11. vel (3) in eam, quæ alteri Ecclesiæ ita subjicitur, ut hæc pristinas amittat immunitates & tanquam filia Matris, cui incorporata, privilegia acquirat, *cap. cum dilectus. X. de his, qua vi met. caus. & gloss. ibid. in verb. Ecclesia; unde vulgariter effertur, daß Filial gehöret zu seiner rechten Pfarz: Rynchen. Menoch. 2. arbitr. cent. 1. cas. 65. n. 8. Keller. de offic. jurid. lib. 2. c. 11. fol. 382. quod ipsum per accessionem ita constituitur. Dd. in cap. cum accesserint. X. de constit. factam prædio beneficii principalis, Gambar. lib. 5. de potest. legat. de lat. n. 139. Verall. decis. 149. n. 2. p. 3.***

CAP. III.

Pertractans personas, quæ Ecclesiam filialem
constituere possunt.

§. I.

EXposita definitione & divisione, ponderare etiam, cujusnam autoritate ecclesia filialis constitui possit, quam maxime juvabit. Omnibus autem ex antiquis primæ Ecclesiæ rerum gestarum monumentis dubio procul constat, quatuor istos Episcopos primitivæ Ecclesiæ omnem rem illius, unde etiam nomen suum sortiti, non quidem ac si Jurisdictione quadam gauderent, gessisse, & nonnunquam Christianorum controversias secundum Apostoli 1. ad Cor. 6. v. 1. & seq. amicablem composuisse, donec tandem Episcopus Romanus præ cæteris fulgere cœperit & à clero in summa abundantia opibus acquisitis, ejus in Ecclesiasticis per multas terræ plagas late excrevit potestas, plures, ut commodis Ecclesiæ prospicerent, subordinavit viros magna dignitate & mitra Episcopali coruscantes, uti de his fusius legi potest D. Barbof. de jur. eccles. univ. per tot. lib. 1.

II.

Quibus Episcopis simul concessum jus diœcesanum multum conducit in constituendis Ecclesiis Filialibus nostris. Cum enim, uti in præcedente cap. monui, istæ duplici modo constituantur, ideoque singula, ut suo ordine perlustrem, fas erit. Requiritur ergo Episcopi autoritas ad id omnino, ut per separationem Filialis à Matrice nova ædícula extruatur; siquidem hic in causam hujus separationis sub exploratione proba inquirat sedulo, quia negotium est maximi momenti, idcirco speciali causæ cognitione præ cæteris est opus, c. nemo. & c. placuit. de consecr. dist. 1. & cap. ad hæc. X. de relig. dom. cap. cum olim. vers. in super. X. de privileg. c. 3. de eccles. adif. vel repar.

par. Fusc. de visit. lib. 2. c. 10. n. 2. Zerol. in prax. episc. p. 1. verb. eccles. princip. Piafec. in simil. prax. c. 1. &c. Ricc. in prax. aur. ref. 11. ut adeo consensus episcopi non solum ob autoritatem & approbationem meram, sed & ecclesiae utilitatem accedere debeat, quo ponderet, an causa illa aedificandi movens iusta & aedificatio institutis Ecclesiasticis sit conformis, c. si quis. 10. de consecr. dist. 1. nec in alterius praedictum fiat. Gonzal. Tellez. ad cap. 3. X. de eccles. adif. & an adint fructus & reditus sufficientes, ut aedes construui, conservari, & Ecclesiae minister sustentari valeat. alleg. cap. 3. atque aedificium extruatur loco congruo, prius commercio hominum liberato, arg. princ. & §. 7. Inst. d. R. D. quia subjicitur Deo & vice versa privati ab ejus possessione excluduntur. Locamer. in not. ad §. 7. Inst. de R. D.

III.

De jure quidem civili nulla Ecclesia inscio Imperatore aedificari potuit, quod Imppp. Valens. Theodos. & Arcad. in L. nemo. C. de relig. & sumt. fun. constituerunt, usque dum episcopis potestatem hanc Imperator Justinianus concesserit, cum publica sancivit lege, non licere cuiquam sine praesentio & Episcopi dioecetani precibus Ecclesiam extruere, sub quocunque etiam praetextu, Nov. 67. c. 1. ejus verba: Sancimus, pra omnibus quidem illud fieri, nulli licentiam esse (μηδὲ μοναστήριον, μηδὲ ἐκκλησίαν, μηδὲ ἐκκλησίαν ἀρχιεπίσκοποι ἀνεδομῆν.) neq. monasterium, neq. Ecclesiam, neq. orationis domum incipere aedificare, antequam civitatis Deo amabilis Episcopus orationem in loco faciat &c. & Nov. 131. c. 7. Si quis voluerit fabricare venerabile oratorium (σεβασμιον ἐκκλησίαν ἢ μοναστήριον) praecipimus, non aliter inchoandam fabricam, nisi locorum sanctissimus Episcopus orationem ibi fecerit & venerabilem fixerit crucem &c. Proinde Episcopi autoritatem in aedificanda Filiali non minus necessariam duco, quam in extruptione matris eandem requiro, quum etiam jamdudum disposuit Concilium Chalcedonense, can. 4. in verbis:

B 3

Visum

Visum est, nullum unquam edificari & construi posse monasterium, vel oratoriam domum, præter sententiam ipsius civitatis Episcopi.

IV.

Quodsi autem ecclesia filialis ædificetur de facto & citra Episcopi consensum, nihilominus tamen hæc tolerato, modo adsit justa causa, nec id in grande matrici vergat præjudicium, cap. 3. X. de eccles. adif. vel repar. & alia requisita supervenerint; præsumitur enim, dum scivit filialem construi & non impedivit, nec contradixit, cum tamen facile potuerit, c. 43. de R. J. in 6to l. 13. §. 11. ff. loc. cond. consensisse ob favorem piæ intentionis, Sel. de benefic. p. 1. q. 6. n. 21. Azor. instit. moral. p. 2. l. 9. c. 3. q. 6. qui consensus, si post extractam illam accedat, omnino etiam sufficit, arg. l. 50. ff. mand. l. 16. §. 1. ff. d. pign. l. 56. ff. de jud. l. 1. §. 14. de vi & vi arm. l. f. C. ad Sc. Maced. l. 6. §. 9. & 10. ff. de neg. gest. l. 9. eod. uti putat Steph. Vveims ad constit. 24. ex antiq. jur. desumt. & per Concil. Trident. innov. const. 69. n. 9. In casu autem filix extractæ invito Episcopo cessantibus Canonum requisitis, illa jure meritoque destrui potest, cap. 1. & t. t. X. de nov. op. nunc. secus tamen foret, si Episcopus filix ædificationi absq; ulla justæ causæ allegatione annuere recusaret, sic enim aditum ædificantes ad Episcopi superiorem parare possunt, non minus quam in aliis gravaminum casibus, ut superior vel ipse consensum per suam approbationem suppleat, Steph. Vveims de constit. tit. 19. n. 8. Siquidem secundum Pontificiorum hypothesein Pontifex dignitates & ecclesiasticæ hierarchiæ ordines omnes præcedit, ordinariorum ordinarius est, & cum quolibet ordinario & prælato inferiori concurrentem jurisdictionem habeat, c. cum ita. 17. & c. per principalem. f. caus. 9. q. 3. eidemque omnes Episcopi sunt subiecti, Engel. lib. 1. coll. jurid. can. tit. 28. §. 1. n. 3. B. Dn. Linck. de jur. episc. cap. 4. n. 79.

V. Uti

V.

Uti autem per Episcopum Ecclesiæ Filialis constitutio in separatione à matrice fieri canones præcipiunt; ita eo magis illius adhibenda est autoritas in uniendis ecclesiis, quia hæc res est odiosa, & multarum circumstantiarum trutina adhibenda esse videtur, *cap. sicut unire. X. de excess. pralat. Garf. de benef. p. 12. cap. 2. n. 62. Sanch. de præcept. decal. tom. 2. lib. 7. cap. 29. n. 147.* Modo hæc uniones sint perpetuæ; nam si fuerint temporales, uniendi facultas Episcopo adempta censetur, quia ad vitam beneficiarii celebratæ uniones quandam præ se ferunt odii speciem, & contra communem juris formam aut saltem præter illam introductæ æstimantur, quia ita non ecclesiis, sed personis provideretur, *Staphil. de litt. Grat. tit. de mod. provis. n. 19. Azor. Institut. Moral. lib. 6. cap. 27. q. 17. Papon. lib. 3. quæst. tit. 8. arrest. 1. Zeroll. in prax. Episc. p. 1. verb. unio. n. 7.*

VI.

Legatus à latere, qui Episcopo major, permittere potest, ut ecclesia filia in ea provincia, in quam missus est, ædificetur & uniat, modo adsit rationabilis causa, & non in præjudicium Episcopi cedat, quia hic tantum valet in provincia, quantum Episcopus in Dioecesi sua, *Abbas in cap. sicut unire. n. 5. de excess. pralat. & in cap. fin. de confirm. util. n. 8. Rebuff. in prax. tit. de union. n. 24. & in reg. de union. gloss. 11. n. 13. Hojed. de incomp. benef. p. 2. c. 3. n. 7. v. ulterius legat. Garf. de benef. p. 12. c. 2. n. 65.* Siquidem legatus hic libera pollet etiam potestate ecclesiam secularem filialem adungere monasterio ex causa magni momenti & vocatis omnibus illis, quorum interest, modò exinde etiam nihil derogetur juribus Episcopi, quo pacto per monachum ecclesia filialis regitur, *Gambar. de offic. & potest. legat. à lat. lib. 5. n. 105. Azor. Institut. moral. cap. 29. q. 20.*

VII. Mor-

Mortuo Episcopo capitulum sede vacante ecclesiam filialem quocunque modo constituere potest, quia Ecclesie cathedralis capitulum cum Episcopo unum corpus efficit, eoque mortuo in episcopali Jurisdictione succedit, per *cap. his qua. & cap. cum olim. 14. X. de major. & obed.* Licet enim *cap. 1. & 2. X. ne sed. vac. aliquid inn.* ut obstantia allegentur, quod nempe illud vacante sede nihil innovare, nec Ecclesie statum mutare nec conferre beneficia queat, hoc tamen in iis solummodo procedit, quae Episcopo non tanquam Episcopo, sed ex speciali privilegio competunt, atque potius gratiae quam iustitiae sunt, nisi collatio pariter ad Episcopum & capitulum pertineat, quo casu enim capitulum sede vacante quoque in his collationem habet, *cap. un. ne sed. vacant. in 6to.* In aliis vero, quae ex necessitate aut iustitia expediuntur, & quae contentiosae sunt jurisdictionis ac Episcopo ordinario competunt, capitulum sede vacante procedere & Episcopi jura exercere non prohibetur. vid. Engel. *lib. 1. colleg. jur. can. tit. 32. n. 8.* hoc enim in universum omnes actus Episcopalis juris exercet, nisi quidam expresse excipiantur, Gloss. & DD. *ad d. cap. Martin. Azpilc. d. temp. ad consil. 44. n. 1. Azor. p. 2. Inst. moral. lib. 2. c. 37. q. 6. Card. Tusch. pract. concl. lit. C. concl. 50. n. 2. Barbof. lib. 1. de jur. eccl. univ. c. 32. n. 61. Laym. d. pralat. eccl. elect. c. 5. q. 49.*

VIII.

Aliud plane obtinet in vicario generali Episcopi & Abbate vel alio praelato episcopo inferiori: Ille enim, cum in constituendis filialibus cognitio causae potissimum requisitum sit, has absque speciali concessione Episcopi constituere haud valet, Socin. *in cap. sicut unire. X. de excess. pr. elat. art. 3. n. 43. & seq. Paris. conf. 99. n. 1. 2. vol. 4. Cuch. lib. 2. Inst. major. tit. 8. n. 106. Perus. de union. c. 4. n. 32. Narbon. de appell. à Vicar. ad Episc. p. 1. n. 223.* Etiam si illi data sit potestas cum generali clau-

clausula Sbroz. *de vicar. Episc. l. 2. q. 115.* Rebuff. *tit. 9. d. union. benef.* Garc. *de benef. p. 12. c. 2. n. 69.* Hic tamen ejusmodi facultate haud gaudet, nisi hæc ex privilegio vel præscriptione immemoriali vel quadragenaria cum titulo ipsi sit acquisita, Gloss. *verb. ordinarios. in clement. 1. §. adhæc. de stat. monach.* Rebuff. *d. t. n. 29. & 30.* Azor. *d. l. lib. 6. cap. 48. q. 7.* Sanchez. *alleg. loc. cap. 49. n. 159.* aut monasterio suo subjectas habeat ecclesias, ut in illis jurisdictione quasi Episcopali fruatur. Sic enim Prælatus vel Abbas, quæ aliàs in suis Episcopi possunt, similiter in suis dioccesibus ad Jurisdictionem spectantia justè exercent ob rationem, quia hæc non est propria Episcoporum, sed quasi consecratione eorundem annexa est. Socin. *in d. c. sicut unire. art. 3. n. 41. & 42.* Flores de Mena *libr. 3. qu. 42. num. 15.*

IX.

Apud nos protestantes vero, licet similes Episcopos, ut in Ecclesia Romana clericali qualitate præditos, non amplius habeamus, in constitutione tamen filialium Ecclesiarum istius consensus, qui juribus circa sacra pollet, nec non in exercitio jurium Episcopaliū vices & Pontificis & Episcopi in suis ditionibus subit, necessarius est. Sic has extra imperium romanum nonnulli Reges per suos Consiliarios Ecclesiasticos & Consistoria cum causæ cognitione constituunt, quod iridem omnes Status Imperii Romano-Germanici Augustanæ Confessioni addicti exercent jus. Dn. Linck. *de Jur. Episc. c. 4. n. 101.* nec non Nobiles immediati imperii, utpote qui in suis territoriis singulari ex privilegio idem possunt. Quod jus iisdem omnibus, non tantum tractatione Passaviensi, aliisque imperii constitutionibus expressim concessum, sed & per instrumentum pacis Monaster. Casareo Suec. expressim *vers. 5. §. 16. n. 47.* confirmatum in verbis: *Jus diæcesanum & tota Jurisdictione Ecclesiastica cum omnibus suis speciebus contra Augustanæ Confessionis Electores, Principes, Status (comprehensa libera imperii*

perii nobilitate) eorumq; subditos tam inter Catholicos & Augustana Confessione addictos, quam inter ipsos solos Augustana Confessionis Status usque ad compositionem Christianam dissidii religionis suspensa esto & intra terminos territorii cuiusq; jus diocesanum & Jurisdictiono Ecclesiastica se contineat. Ut adeo Augustana Confessione addicti duplicem personam seculari & ecclesiasticam præsentare cœperint, Kizel. de matrim. cap. 10. th. 8. lit. D. Finckelth. de jur. patronat. ecclesiast. cap. 4. n. 15. Carpz. lib. 1. Jurispr. consist. tit. 1. def. 2. per tot.

C A P. IV.

Examinat causas, ob quas ecclesia filialis efficitur.

§. I.

Cum causarum inquisitio ad constituendam ecclesiam filialem maxime requiritur, de his specialiter hic agere, materiam utilitas suadet. Sunt autem multæ & diversæ, quæ omnes sese partim in partiali separatione, dum ædificatur nova ecclesia vel inauguratur capella, partim vero in unione duarum vel plurium Ecclesiarum vel beneficiorum exerunt. Primo suadet constructionem ecclesiæ filialis parœcianorum incrementum, *can. præcipimus. 53. c. 16. q. 1.* verbo nempe Christi radices agente tam in fidelium cordibus, quam infidelibus ad vera Christi dogmata conversis vel dum in vicinia novus pagus extruitur, qui tamen sufficientes ad extruendam novam Ecclesiam ac alendum Sacerdotem suppeditare sumtus haud valet. Matrix autem crescentem indies magis magisque gregem commode recipere nequeat, separatio hæc est suscipienda, ita ut, prout jamjam adductum, vel plane nova ecclesia filia præparetur, vel quædam extans capella eum in finem consecratur, *d. c. præcipimus. caus. 16. q. 1.* B. Dn. Linck. ad decretal. tit. X. de eccles. adif. vel repar. Gonz. Tellez. ad cap. 3. X. alleg. tit.

II. Ple.

Plebis *secundo* commoditas similiter hanc memoratam provisionem exigit, *cap. ad audientiam. 3. X. de eccl. adif. vel reparand.* quando nempe propter nimiam Ecclesiæ futuræ Matricis distantiam sine magno incommodo, præcipue vero hiemali tempore, imbribus & nivibus impediendis vel ob ætatem & virium suarum defectum ad percipienda sacramenta divinaque officia audienda parochiani accedere haud possunt, novæ ecclesiæ filialis in ipsius parochiæ liminibus ædificatione opus esse videtur, Barbos. *de Jur. Episc. univ. lib. 1. c. 20. n. 33. per tot. Salgad. de protect. reg. tom. 1. p. 3. c. 5. n. 1. cum multis seqq. Menoch. conf. 477. Bim. conf. 184. vol. 2. Henriq. conf. 60. Joh. Bapt. Costa. de remed. subsidiar. remed. 75. c. 67. n. 2. Card. Tusch. tom. 2. lit. P. conclus. 98. princip.* id quod amplius Concilium Tridentinum *sess. 21. de reform. c. 4.* verbis his confirmavit: *Episcopi tanquam sedis Apostolicae delegati in omnibus Ecclesiis Parochialibus vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis, & Cultui divino peragendo, cogant Rectores vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, & Cultum divinum celebrandum. In iis vero, in quibus ob locorum distantiam, sive difficultatem, Parochiani sine magno incommodo ad percipienda sacramenta & divina officia audienda accedere non possunt, novas parochias secundum Constitutionis formam Alexandri III. quæ incipit ad audientiam. constituere possunt.* vid. Roch. *de jur. patronat. verb. honorificum. q. 3. n. 10. Lambertin. in simili tract. p. 1. q. 3. art. 1. Gambar. d. offic. legat. lib. 5. tit. 18. Piasec. in prax. nov. Episc. p. 1. c. 5. n. 1.* Sola autem hic distantia, si quæ demonstrari valet, non sufficit, Rot. *decis. 484. n. 2.* apud Farin. *p. 1.* Sed ea duntaxat, quæ aditum præbet Parochianis difficilem ad matricem, Rot. *decis. 204. n. 2.* Qua difficultate accedente, si ibidem locorum Oratorium, Sacella, Capella, vel Ecclesia cum

fonte baptismali adfuerint, Rector in sui adjutorium secundum Synodum Tridentinam *supra alleg.* ponere & nominare potest quendam, qui secum habitet, & certa pecuniæ summa singulis hebdomadibus porrecta, contentus sit, ut dictis in locis rem divinam faciat, qualem Diaconum Ecclesiæ Matricis simul appellari moris est, arg. *cap. ad audientiam. 3. X. de eccles. adif.* Menoch. *conf. 477. n. 9.* Costa. *de remed. subsid. remed. 76.* Aloyf. Ricc. *resol. 479. n. 6.* Utur hæc res tota iudicis Ecclesiastici examini atque explorationi subiaceat: Cum hujus sit cognoscere de distantia difficili ac qualificata, Menoch. *de arb. cas. 495.* Barbol. *ad Decretal. lib. 3. c. 3. de eccles. adific. vel repar. num. 4.*

III.

Tertio denique etiam dictam separationem universitatis Ecclesiasticæ singularis ratio exoptulat. B. Dn. Linck. *in comment. ad decret. tit. de eccles. adif. §. 4. circ. fin.* Cum enim huic prospiciendum, ne contagionibus aliisque morbis coinquinetur, leprosis ac infectionem causantibus cum cœmeterio nova Ecclesiæ constituitur, c. 2. *X. de eccles. adific.* cui interdum proprius assignatur Pastor, qui tamen una cum Ecclesiæ paret Matrici, ne hæc separatio vergat in ejus præjudicium, & id, quod ex pietate ac necessitate concessum, efficiat aggravationem, Barbol. *ad decretal. cap. 2. X. alleg.* nisi Ecclesiæ quædam jamjam habeat adjuncta sua nosocomia sive ædes leprosarias ac propriam parochiam constituat, sic parochus tam parochianorum sanorum quam leproforum, licet diversis temporibus, curam habere tenetur: Prout prope Noribergam similes Ecclesiæ tres die denen Siechen-Köbeln an gebauete Kirchen conspiciuntur, proprio presbytero gaudentes, qui tam ægrotis quam parochianis de cura animarum prospicit. Interdum vero parochus certo destituitur, & Matricis ordinarius statis temporibus sacramenta confert, cultumque peragit divinum, quorsum certo respectu Ecclesiæ leprosa-

profaria ad Divum Petri prope laudatam Noribergam referri possit ; Habet enim hæc ecclesia filialis cujusdam speciem, dum Diaconus quidam Ecclesiæ Ægydianæ vel etiam alterius cujusdam in civitate populo ac malefanis ibidem commorantibus Dominicis & Feriatis diebus verbum Dei è suggestu proponit & exponit , sed solummodo his ægrotantibus sacram Eucharistiam exhibet ; Reliquo vero populo ob solam vicinitatem præsentem & hunc Cultum sacrum frequentante. Quales sacræ ædes Xenodochiales ac leprosaræ, Germ. *Hospitale Kirchen* audiunt , B. Dn. Linck. *all. loc.*

IV.

Quod si sacramento sese obstrinxisset Episcopus ac Superior Ecclesiæ, ne res Ecclesiasticas alienaret, attamen ob allegatas separationis causas non obstante isto juramento præstito potestate ædificandi filialem non destituitur, Sannig. *ad decretal. d. eccles. ædif. vel repar. n. 4. c. 1.* Siquidem hoc Juramentum ad alienationes non necessarias restringendum est, B. Dn. Linck. *alleg. tit. §. 5.*

V.

Quantum ad Constitutionem Ecclesiæ filialis per unionem attinet, duas circa hanc invenimus causas, quæ isthanc suadere solent,urgens nempe ejusdem necessitas ac evidens utilitas, c. 32. §. si evidens. X. de præbend. c. eam. 4. X. d. etat. & qual. præficiend. c. monasterium. 2. Clement. de reb. Eccles. non alienand. arg. c. 4. X. de R. J. Jul. Vivian. *prax. jur. patronat. p. 3. l. 12. c. 13. n. 24.* Prior casus urgentis necessitatis est, si tantâ egestate prematur Ecclesia, ut sit viribus destituta, proprium alendi Presbyterum, ob quam hæc unio cum altera Ecclesia eò justius admittitur, ne cultus divinus & animarum cura detrimenti quid patiantur, c. eam te. 4. X. de etat. & qual. præfic. c. un. c. 10. q. 3. c. postquam. c. 16. q. 1. Clem. ne in agro. §. ad hæc. de stat. Monach. Concil. Trident. Sess. 21. de Reform. c. 1. ibi : *propter earum paupertatem.* Lancell. *institut. jur. can. lib. 1. tit. 19. §. 2.*

Huic prægnanti necessitati porrò accensetur nimia Ecclesiarum vicinitas, parochianorum magnum decrementum, religionis per hæresin & schisma deformitas, templorum destructio & denique temporum mutatio, *c. 2. & c. fin. §. hostilitatis. c. 25. q. 2. ibiq. gloss. & Dd.* Posterior autem utilitatis postulantis unionem casus accidit, si quando ad res divinas peragendas ob fructuum tenuitatem Clerici idonei non reperiuntur, *d. c. exposuisti. de præbend. & c. 1. X. ne sed. vac. ibi: Ne plus fuisset personæ quam Ecclesiæ viderentur.* Rebuff. *de union. benef. n. 39.* Hojed. *d. incomp. benef. p. 2. c. 3. n. 8.* Ugolin. *d. offic. episc. c. 52. in princip. n. 4.*

VI.

In constitutione itaque filialium ob supra modo alleg. causas requiritur, ceu supra quoque incidenter monitum, Episcopi vel Superioris accurata in causam inquisitio, in qua observet, ne alteri Ecclesiæ grande exinde oriatur præjudicium, *c. nemo. & c. placuit. de consecr. dist. 1.* alioquin non toleratur, quod fit, cum vel matrix ad extruendam ædem sumtus exhibere, nec ad alimenta Rectori præstanda expensas facere potest, *c. ad audientiam. 3. X. de eccles. adif. vel damnum existit in oblationibus, quæ ecclesiæ fieri solent, c. Eccles. cum seqq. caus. 16. q. 1.* quodsi exstructio filialis legitime fuerit suscepta & Ecclesia matrix tantis non polleat viribus, ut contribuere aliquid possit vel contribuat quidem, sed insufficienter, expectanda & quaerenda est aliunde congrua donatio, quo filialis construi, constructa conservari & pastor, qui ad cultum peragendum divinum in illa speciatim præsentatur, ali queat, ac custodes quoque habeant, unde vivant, nec non luminaria, quibus ad cultum externum Ecclesia utitur, parentur, *Nov. 67. c. 2. c. 9. de consecr. dist. 1.* quando vero accidit, ut ob subsidiorum defectum personæ recentitæ fervientes filiali id, quod ipsis deberetur, commode consequi haud valeant, aut ædificium ejus extet ruinofum aut plane concidat, ipse dioeceseos Episcopus de

de suo eidem providere tenetur, arg. c. 8. X. de conserv. Eccles. Engel. in comment. ad decret. tit. d. eccles. adif. n. 6. ubi insimul annectit, quid hodiernis moribus obtineat, & quomodo Episcopus de dote, quanta sufficiat, arbitrari soleat. Vid. Ziegler. de vet. eccles. c. 7. n. 7.

VII.

Si vero circa unionem illegitime fuerit processum, & ea per sub- & obreptionem fuerit etiam ab ipso Pontifice summo perpetrata, ipso jure nulla est, quia semper in hujus rescriptis clausula hæc, si preces veritate nitantur, c. 2. X. de rescript. intelligitur, Bellarmin. decis. 617. Cassad. decis. 1. in fin. d. union. Quod ipsum etiam exigit Synodus Tridentina Sess. 7. de reform. c. 6. Hæc in simili rescripto gratiæ efficit, ne valeat c. 27. X. de rescript. Sin verò ab ordinario vel alio Pontifice inferiore sine causa justa fuerit obtenta, ipso jure quidem non irritatur, sed præsumtio militat pro concedente, quod non absque justa causa eandem permiserit, donec adversaria quædam pars concessionem hanc esse subreptitiam exceptive demonstraverit per c. 20. X. de rescript. Canis. in summ. jur. can. tit. 2. lib. 1. Rebuff. reg. 21. d. union. gloss. 5. in fin. & gloss. 6. c. 2. Præsenti quidem meo asserto de unionem permittenda obstare videtur Synodus Tridentina, quæ vult, ne impofterum ecclesiæ parochiales uniantur monasteriis aut abbatibus aut dignitatibus aut præbendis ecclesiæ cathedralis vel collegiæ aut aliis beneficium simplicibus hospitalibus aut militiis, Sess. 24. de Reform. c. 13. Hinc pro ista contrarietate evitanda Gonzal. reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. num. 7. has excipit uniones tantum, quæ peraguntur ob fundationem, dotationem augmentum & conservationem Collegiorum vel aliorum locorum piorum ad fidei catholicæ defensionem & propagationem bonarumque artium cultum; quod verum quoque est, siquidem Concil. Trid. c. 1. tantum loquitur de his Ecclesiis parochialibus, quæ ipso actu curam exercere possunt, & ad quas uniendo nulla causa notabilis

bilis adest; non vero de iis, ubi iusta causa invenitur, vel si parochia habitualiter sine actuali curæ exercitio extat, vel si sint alia beneficia secularia unienda, hæc enim per dicti Concilii decretum non prohibentur religioni consecrari ad hunc effectum, ut per religiosos administrantur, Sanchez. *in præcept. decal. tom. 2. lib. 7. c. 29. n. 187. & seq.* Barbof. *de offic. episc. n. 31.* quales uniones nec mores Evangelici respuunt, sed utiq; prore nata quandoq; similiter admittunt. vid. Constit. Sax. Sereniff. Elect. Sax. ad Consist. Lips. & Witteb. An. 1637. emissam. Wann aber dergleichen Conjunctiones an unser Ober-Consistorium gehörig / und wir solche von dessen Verordnenen und Rähten expediret / auch ob darzu gnugsame rechtmässige Ursachen verhanden / erkennet wissen wollen. v. Carpz. *lib. 1. Jurispr. Consist. tit. 10. def. 156.*

CAP. V.

Proponit Riturum & Modos, qui occurrunt circa
efformationem Ecclesiæ Filialis.

§. I.

EGi hactenus de causis, quæ suadent constitutionem Ecclesiæ Filialis; nunc considerem necessum est Ritus sive Solennitates, qui adhibentur circa eam constituendam. Ritus apud Pontificios nemo, nisi Episcopus, vel ab eo mandatum habens circa Constitutionem alicujus Ecclesiæ exercet, *c. nemo. de consecr. dist. 1. Bellet. disq. Cler. p. 1. tit. d. Cleric. debit. §. 15. n. 2. Rota decif. 141. n. 5. p. 2. Ugolin. de offic. Episcop. c. 23. n. 1. Ille nempe cujus diocesi subjacet matrix. c. 42. X. de R. J. atq; c. tua fraternitas. de consecr. Eccles. vel altar. Barbof. de offic. & potest. episc. p. 2. alleg. 27. n. 1.* Ceremoniæ autem, quæ aliis ædificandis Ecclesiis adhibentur, in constructione etiam filialis observandæ, ita ut filialis naturam semper Principalis retineat. Episcopus enim dioceseos, prout jamjam Justinianus Imperator constituit in *Nov. 67. c. 1.* olim tenebatur in locum, ubi

ubi fabrica ponenda crucem figere, & in instituta processione publica ædificationis causam populo significare; cui actui canones alias adhuc superaddunt solemnitates, *c. 9. de consecr. dist. 1.* quas ideo supersedeo hic referre, quia alioquin sunt satis notæ. In terris Protestantium ritus hinc inde variant, nisi quod illa extruenda consensu Consistorii, per quod Jura Episcopalia exercent Principes Evangelici, Carpzov. *jurisprud. eccles. lib. 2. def. 334.* alia tamen consecratione postea non est opus, nisi quod cum templum sit initiandum, adhuc hodie idipsum precibus, hymnis & solenni concione, interdum etiam sacramentorum administratione, fieri soleat, Dn. Stryck. *in annot. ad Brunnem. jus ecclesiast. lib. 2. c. 2. n. 3.*

II.

Hi modo enarrati ritus nec ecclesiæ filialis ædificatio permittuntur, nisi prius notificatio facta sit omnibus illis, quorum hoc in negotio interest, *c. si quis Presbyterum. 10. de reb. eccl. non alien. c. uniens. 3. c. super. de re judic. Dardif. de benef. sect. 6. c. 7.* Sicque speciatim (1) Episcopi præsentia necessaria est, arg. *c. nullus omnino. caus. 16. qu. 7. c. 6. X. de relig. dom.* Sed cum partim in Cap. III. de Autoritate & consensu Episcopi nonnulla proposuerim, hic tantummodo exponam, quid observandum, si ille dissentiat, nec Ecclesiam, prout ejus muneris est, consecrare velit. Si itaque ille à partibus requisitus non comparuerit, nec monitus causas haud factæ comparitionis suæ allegaverit, idque ultra quatuor distulerit menses, Patrono vel alii, quorum salus potissimum spectatur, alium quem vis Episcopum, ad officii sui partes circa novam extructam Ecclesiam filialem explendas, accersere de Jure Can. liberum erit, ceu Honorius IV. & Leo X. in Concilio Lateranensi disposuere: *Nec ab alieno Episcopo consecrationem Ecclesia vel altaris aut cæmeterii benedictionem petere, seu in Ecclesiis per eos pro tempore ædificandis, primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possunt, nisi ubi Ordinarius bis aut ter cum debita reverentia et*

D

instan-

instantia requisitus sine legitima causa id recusaverit. Lezan. in summ. quest. regul. tract. 3. verb. Ecclesia. n. 5. Tambur. de jur. abb. tom. 1. disp. 23. q. 7. Mirand. de manud. prelat. tom. 2. q. 39. art. 1. concl. 3. Hieron. Roderic. resol. 13. n. 4. Ecclesia tamen ab alio hoc modo consecrata, nihilominus filia in Episcopi diocessani negligentis consecrationem potestate manet, quoniam filia, ut filia, à Matrice separari non potest, arg. c. 42. de R. J. quæ dispositio tamen hoc solummodo in casu neglectæ consecrationis vires suas exerit, extra hunc vero Episcopus exoticus, etsi sumtus necessarios ad filialem exhibuerit ædificandam, ad consecrationem non admittitur, c. 1. c. 16. q. 6. nisi huic expresse hoc concefferit Ordinarius, c. pia mentis, & seq. c. 16. q. 7. quoad unionem vero sciendum, si Episcopus in hanc non sit consentire, eidem Jus adimitur Ecclesiam unendam conferendi, c. sicut unire. X. de excess. prelat.

III.

Hujus Episcopi consensus non sufficit, sed requiritur, ut etiam Decanus capituli, si filialis constituitur, ad id citetur, ut convocet capitulum, cujus facta etiam unione sufficit consensus, c. circa. vers. postea. de jur. patronat. c. cum nos. de his, quæ sunt à prelat. c. si qua. c. 12. q. 12. quod præcipue verum est, si constitutio fit per unionem, quia in unione major requiritur indago, quam separatione Ecclesiarum, per hanc enim Ecclesiæ augmentum, per illam vero decrementum aliquod capere videtur, Barbof. de jur. eccles. univ. lib. 3. c. 16. §. 2. n. 42. Sic pium est ratione intentionis Christi Ecclesiam multiplicare per separationem & omnes fideles ad hanc adhortandi, c. Ecclesias. 28. c. 16. q. 7. c. Ecclesias. 13. de consecr. dist. 1. uniones vero semper odiosæ judicantur, Valasc. de privileg. paup. p. 1. q. 12.

IV.

Non autem requiritur præsentia Rectoris vel parochi, qui beneficio eo tempore, quo separatio vel unio instituitur, fruatur, quia hæ effectum sortiuntur sine hujus præjudicio, Clem. 2. de

de reb. eccles. Et invito & contradicente eo negotium totum peragitur, quamvis id cedet illi in diminutionem honoris & commodi temporalis, c. ad audientiam. 3. X. de eccles. adif. Hofstienf. n. 3. in verb. obventionis. Cardin. conf. 8. quidam Syndicus. n. 3. vers. dico tamen. Quamvis glossa in c. 2. dist. 99. sentiat, hanc separationem fieri non posse invito Rectore, nisi per Pontificem & de illius mandato, prout hoc factum fuit in alleg. c. 3. Idem vult glossa in verb. obventionis. dicens: hanc Pontificem fecisse de plenitudine potestatis propter animarum periculum, quod imminebat. Et quia præter proventus illius villæ Rector majoris Ecclesiæ competenter possit sustentari; sed Episcopus hanc facultatem non habet, nisi de consensu Rectoris Matricis Ecclesiæ, c. Ecclesiæ. & c. quicumq. c. 16. q. 1. quia non potest jura illius Ecclesiæ dare alteri, c. 1. de reb. eccles. non alienand. & arg. c. constitutum. & c. precipimus. c. 16. q. 1. quapropter affirmabat Vincentius in alleg. cap. removeri appellationem, quia ex mandato Papæ proficiscitur, sed si fieret ab Episcopo appellare liceret; hanc vero controversiam sustulit Jus novissimum Concilii Tridentini in sæpius alleg. c. sess. 21. de reform. Nec parœciani regulariter in unione constituenda citandi, licet quodammodo eorundem interesse videatur, Rebuff. in prax. benef. reg. 21. cancell. de union. gloss. 11. n. 10. 11. 12. Interim tamen, si causam justam etiam impediendam unionem allegaverint, audiendi sunt, Hojed. de union. benef. p. 2. c. 3. n. 9. Sanchez in præcept. decal. tom. 2. l. 7. c. 29. n. 163.

V.

Circa hanc separandi & uniendi Episcopis concessam facultatem, quæstio moveri solet, an Episcopus possit jure hanc exercere? quod merito affirmandum ex ratione hac, quia Episcopus plenam habet dispositionem Ecclesiarum suæ diocesis, c. sanctorum. dist. 70. Hinc eas postulante necessitate & separare & unire potest. Sed obstat, quod Episcopus in Ecclesiis suæ diocesis non dominio gaudeat, sed fructuarii instar se habeat, c. 1.

Et c. cum in officiis. X. de testam. Ufufufrufruarius vero circa rei formam nihil mutat, *l. 1. ff. de usufr.* sed re tantum uti frui falva ejus substantia potest, *§. 1. inst. de usufr.* Episcopus autem Ecclesias suæ dioceseos separando vel uniendo utrique mutaret ipsarum formam, *arg. l. fin. C. de vend. rer. civit. lib. 10. l. 2. & l. fin. C. de prad. decur. Zypæus contra hiat. Cass. c. 12.* cui accedit & hæc ratio, quamlibet Ecclesiam suam habere debere Rectorem, *c. quia nonnulli. 3. c. conquerente. 6. de cler. non resid. c. præcipimus. 53. c. 16. q. 1. c. sanctorum. dist. 70.* cui quandoque per separationem & unionem contrahitur, dum ex una plures, ex pluribus una efficiuntur. Cui dubio respondetur; Episcopum ratione quidem proventuum Ecclesiarum dioceseos pro usufructuario haberi posse, in diocesi tamen sua plenam dispositionem ex officii sui & dignitatis plenitudine habet, ut ideo ob amplam Jurisdictionem eidem adhærentem possit Ecclesias ex justis causis vel unire vel separare & ita efficere, ut unus Rector duabus simul possit certo respectu præesse Ecclesiis; hinc textus obstans de parochiis, quarum quælibet suam habere debet Rectorem, non autem de filialibus & Ecclesiis minus principalibus est accipiendus; vel hic loquitur textus de Ecclesiis Principalibus ejusdem generis non diversi, quod unus non possit simul præesse & Matrivi & filia.

VI.

Præter Episcopum (3) etiam est Patronus matricis adhibendus in ædificatione Ecclesiæ filialis, ne ipsi invito compatronus adjungatur, *Finckelth. de jur. patronat. ecclesiast. c. 4. n. 72.* Ex quo simul quærendum, an sufficientem dotem novæ ecclesiæ, quæ omnibus juribus matricis gavifura, præstare velit, nec ne? Si itaque velit, nullus alius est admittendus, quia communio excitare solet discordias, *l. cum pater. 27. §. dulcissimus. 20. de legat. 2. & nemo invitus ad eam compelli debet, l. si non sortem. 26. §. si centum. 4. ff. d. condit. indeb. l. f. C. commun. divid. ne in plures focios invitus quis distringatur, arg. l. 2. ff. de exercit.*

excit. act. ac Ecclesie inſimul conducibilis ſit, ne multis Patronis oneretur, quia nocumento ipſi eſt, plures defenſores, ſi res poſtulaverit, alere. Roch. de Curt. *de jur. patron. rubr. de fundat. eccleſ. n. 4.* Lambert. *lib. 1. q. princip. 1. art. 12. n. 2. & 3. fol. 18.* Quodſi vero velit quidem, ſed egeſtate preſſus non poſſit Patronus matricis filialem Eccleſiam ædificare vel dotare ob res anguſtas domi, juſtum eſt, ut filiali novus Patronus aſſumatur, cujus tamen matricis patronus compatronus nihilominus ratione filialis manet. Novus autem ideo admittitur, ne pia cauſa & urgens neceſſitas in longius differatur, & per hoc cultus divinus impediatur, quem omnibus modis promoveri convenit, licet de eo arbitrium Judicis Eccleſiaſtici non ſit negligendum, Redoan. *in tract. de reb. eccleſ. non alienand. q. 10. de cauſ. util. n. 54.* Roch. de Curt. *rubric. de acquiſit. jur. patronat. n. 20. verſ. eſt non eſſet utile Eccleſia.* Barboſ. *de clauſ. uſu frequent. clauſ. 152. n. 5.* caſu vero, quo matricis Patronus, eſt poſſit filialem ædificare & dotare recuſat, amittit jus patronatus in filiali, & hæc ſuo peculiari gaudet Patrono, Lambert. *de jur. patron. lib. 3. quaſt. princ. 7. art. 5. n. 1. 2. 3.* Quamvis in hac ſuſceptione Patrocinii omnibus præferatur, etiam Patrono matricis, dominus, in cujus feudo vel caſtro filialis eſt exſtruenda, arg. *c. monaſterium. c. 16. q. 7.* hoc enim modo feudo ejus inhærebit jus patronatus, tanquam ſervitus eccleſie, ſecundum Panormit. *in c. 2. ſ. 9. X. de jur. patron.*

VII.

Si vero Eccleſia filialis caſu perierit, v. g. æde ſacra incendio conſumta vel etiam terræ motu vel vitio ſuo collapſa & Patronus poſtea matricis illam reædificare voluerit in præjudicium anterioris Patroni filialis, cum & hic illam reædificare geſtiat, non eſt admittendus, eſt antea Jus quaſitum habuerit; hoc enim, quod ſemel placuit, displicere nunc eidem amplius non poteſt, *c. 21. de R. J. in 6to.* niſi priſtinus Patronus, cum ad id jure teneatur, hoc præſtare renuerit, arg. *c. 23. X. de*

D 3

R. J.

R. 7. & c. uli. X. de crim. fals. c. 6. X. de privil. Finckelth. de jur. patronat. c. 4. n. 29. tunc ille, ut extraneus, consentiente Episcopo, Ecclesiam filialem ædificare & ex ejus redintegratio-
ne jus patronatus sibi acquirere potest, Nov. 67. c. 2. *vers. si autem non sufficiat.* Garc. de benef. p. 5. c. 9. n. 51. Secus est, si filialis non in totum destructa, sed per partes tantum reficien-
da, sic enim prior, hanc non restaurans, jus suum non amittit, neque reficiens matricis Patronus jus ullum exinde consequitur, quia reficiens proprie non dicitur aliquid facere, arg. l. si ita legatum sit. 65. §. si domus. 2. ff. de legat. 1. Lambert. lib. 3. art. 3. q. 6. princip. p. 1. n. 2. & seq.

VIII.

In Constitutione vero Ecclesiæ filialis per unionem consensus patroni tam clericalis quam laicalis ita solenniter requiritur, quia unius horum jus minuitur, alterius autem jus augetur, quæ diminutio se habet venditionis instar tot. rit. X. de reb. eccles. non alien. clem. un. §. ad hanc de stat. monach. Concil. Trident. Sess. 24. de reform. c. 15. ibi: cum patronorum consensu. Boer. decis. 345. n. 4. in fin. Covarr. pract. c. 32. n. 10. & 11. Flammin. de resign. benef. lib. 2. c. 4. n. 11. Tambur. de jur. abb. tom. 3. dist. 15. q. 1. n. 1. Ut adeo absque illius consensu unio facta ipso jure nulla sit, Rot. in Vercellens. un. d. 23. April. 1590. coram Cardinal. Lancellot. Junior. Zyp. lib. 5. consult. canonum consult. 7. n. 15. nec Episcopus Jus alicui quæsitum diminuire citra ejus consensum valeat, c. 2. ibi gloss. ad verb. diminuit. X. de excess. prælat. Wefenbec. consil. p. 1. cons. 48. n. 25. nisi hæc unio à Legato à latere fiat, qui, si præcipue Patronus persona sit Ecclesiastica, sine illius consensu unionem inire potest, uti constat ex cap. cum dilectus. X. de Jur. Patron. Gambar. lib. 5. rit. de pot. leg. quoad union. benef. Rebuff. de union. n. 28. quia hic Legatus Pontificis personam ubicunque repræsentat, & illius Consiliarius est; erga laicos autem Patronos similem potestatem haud exercet, Gambar. de offic. & pot. leg. à lat. lib. 5. Villadieg. de legat.

legat. q. 9. n. 92. Joan. à Cochier. in reg. 22. cancell. de union. n. 33. Sic nec valet unio sine Patroni consensu, si jus patronatus sit mixtum partim seculare, partim vero Ecclesiasticum ob favorem nempe laicorum, ne isti à fundandis Ecclesiis hoc modo arceantur, & si his derogare posset modo dictus Legatus, id sola consuetudine vel præscriptione vel privilegio posset, non autem jure potestatis plenæ, Azor. inst. moral. lib. 1. c. 6. q. 12.

IX.

Quodsi vero Patronus laicus vel etiam clericus in gravem inciderit hæresin, schisma, vel omnibus abominabilem commiserit apostasiam, scilicet proprie talem fidei Christianæ derelictionem, v. g. si factus ille fuerit Juliani Imp. exemplo Gentilis, Turca vel Judæus; hi enim, prout jus suum patronatus ipso facto amiserunt, c. fin. X. de hæret. Engel. ad decretal. tit. de jur. patronat. n. 26. Marescot. var. lib. 1. c. 85. n. 13. Monnet. de commutat. ult. vol. c. 11. n. 158. Vivian. tom. 1. commun. opin. lib. 15. c. 2. n. 6. Barbof. de jur. eccles. univ. lib. 3. c. 12. n. 60. Ita etiam Episcopus inficiis his Ecclesias justè unire & separare valet, arg. alleg. c. fin. Sannig. ad decret. de jur. patronat. c. 4. §. 4. quod ipsum etiam procedit, si dos Ecclesiæ constituta à furibus sit abrepta vel incendio vel inundatione, aliove casu amissa, & sic Ecclesia exanimata, dos enim dicitur Ecclesiæ anima, arg. c. si quis objecerit. 7. c. 1. q. 3. nec Patronus aliam dotem exhibeat, ob amissum jus, similiter non est vocandus, Sannig. alleg. l. arg. l. mulieris. 13. §. fin. de V. S. Lambert. lib. 3. art. 4. q. 7. princ. n. 2. Cothman. resp. acad. 30. n. 40. Delphin. lib. 2. n. 123. Sicuti quoque Patronus non adhibetur, si per non usum jus patronatus, quod circa ecclesiam habet, neglexerit, ac omiserit præsentem Rectorem ecclesiæ, atque duabus vicibus Rector fuerit absque præsentatione ejus institutus cessante ex parte ejus legitimo impedimento, absentia voluntaria vel honesta; sic enim per cessionem tacitam jus in Episcopum translatum vide-

videtur, Abbas *conf. 106. col. per. Vivian. in prax. jur. patronat. lib. 15. n. 1. c. 1. n. 12.* Felin. *ad cap. causam. 7. n. 8. X. de prescript.* accedente longo tempore eo, quo alioquin res incorporales amittuntur & quidem duplicato, arg. *l. fin. C. de servit.* Licet aliàs in acquisitione quadraginta annorum curriculum exigere-
retur, *l. 23. C. de SS. Ecclef. Nov. 111. c. 1. Nov. 131. c. 6. X. de prescript.* Petr. Gylh. *de usucap. & prescript. p. 1. c. 6. n. 112.* Fin-
kelth. *de jur. patron. c. 7. n. 9.*

X.

Huic amissioni pari modo annumerandus est casus, si Pa-
tronus hoc jus vendere voluisset, hoc enim citra simoniæ cri-
men fieri nequit, quia spiritualibus suo modo annexum dicitur, *cap. de jur. 16. X. de jur. patron.* Lambert. *lib. 1. p. 2. q. 1. art. 12. n. 17.* Redoan. *de Simon. part. 3. q. 12. n. 22.* Suarez. *lib. 1. de simon. c. 28. n. 17. seqq.* Bonacin. *de Simon. q. 4. punct. 11. n. 3.* quam in rem Concilii Tridentini expressa extat sanctio, de-
cernens: Ut nulli liceat jus patronatus in alios quoquo titulo venditionis, aut alio quocunque modo transferre contra ca-
nonicas sanctiones pœna excommunicationis proposita & a-
missionis ipsius juris, *Sess. 25. de reform. c. 9.* nisi vendita sit uni-
versitas, quæ annexum habet jus patronatus, sub expressa tamen
hujus facta mentione, *c. literis. 7. X. de jur. patronat.* Sannig. *ad decret. lib. 3. tit. 38. c. 3. n. 6.* Roch. *de jur. patron. verb. ipse vel is. q. 25. n. 46.* Rota Romana tamen distinctionem isthanc insu-
per circa universitatem sub dicta qualitate venditam adhibet,
dum considerat, num venditio sit facta declarative & sub hu-
jus Juris facta mentione, ac illud transire adstruit; num vero
conjunctive illud haud transire putat, *decis. 399. n. 4. p. 5. recent.*
Aliam quoque Sanchez. *in precept. decal. tom. 1. lib. 2. c. 19. n. 12.*
affert, an nempe universali rei alienationi addita sit mentio ex-
pressa Juris Patronatus per adjunctam conjunctionem copulati-
vam: & Jus Patronatus; quo casu in emptorem non transi-
re autumat, quia his verbis fraus inesse censetur, ac speciem
crimi-

criminis simonia occultare fatagit, cum copula Et duplicem venditionem factam esse indicet, & hinc hujus intuitu res suas majori pretio venditor distrahere videtur. An vero dixerit alienans, cum Jure Patronatus, & hoc casu validam esse alienationem putat, quia non principaliter & per se hujus facta reputatur alienatio, sed tantum accessorie, quod suo principali absque violatione contractus adimi nequit, Cabel. *de jur. patron. regis coron. c. 3. n. 2.* quæ Sanchezii distinctio rem clarius explicat.

XI.

Pluribus porro Ecclesiæ uniendæ vel separandæ Patronis extantibus ad actum hunc adhibendi omnes sunt, arg. *c. 28. X. de elect. l. 2. C. de decur.* Unico enim, qui de jure vocari debuisset, non vocato, potest irritari, nisi ob bonum pacis velit expresse vel tacite in hoc casu juri suo renunciare & unioni consentire, arg. *c. quod sicut. 28. c. bona. 36. X. de elect.* Secus se res habet in hæredibus compatroni, ex his enim unius præsentia, præcipue vero Senioris, qui familiæ caput & administrator est, requiritur, ut ille omnium nomine defuncti personam representet, aliàs enim ob heredum pluralitatem, si in idem hi consentiant, reliquorum patronorum vota irrita redderentur, Azevel. *lib. 9. n. 2. t. 6.* inter quos heredes Jus Patronatus, quum res est incorporalis, naturaliter non dividitur, *c. 1. X. de jur. patron. Roch. de jur. patron. q. 22. n. 22.* Patronus tamen citatus & absque jure impedimento non comparens, non respicitur amplius, sed cæterorum præsentia omnino sufficit, nisi is absens suam de hac unionem mentem manifestaverit, quæ utique respicienda est. Sin vero inter sese dissentiant Patroni diversi, majorum vota & rationes inspiciendæ sunt, *l. 19. ff. ad municip. l. 46. C. de decur. cap. 57. X. de elect.* Utut dissentientes absque rationabili causa vi ac potestate sua Superior eo adigere possit, quo ad consensionem conspirent, cum potissimum id salus Ecclesiæ exigat, quæ privatæ anteponenda est, *l. 3. C. de primipil.* Utilitas enim

E

com-

communis & major non immerito præfertur speciali illi & minori, c. 3. X. de potest. pral. Ideo propter privilegii sui abusu illo merito privandi forent, c. 6. c. 11. q. 3. Quemadmodum aliàs quoque Jurisprudentiæ limites ob istam transilire soleant, l. 51. ad L. Aquil. l. Barbar. 3. ff. de offic. præt.

XII.

Consideratis omnibus his, quorum consensus necessario inspiciendus circa Ecclesiam uniendam etiam observandum est, ut beneficium illud per mortem tam naturalem, quam civilem vel etiam spontaneam resignationem parochi vacet. Illam vacationem tripliciter contingere Canonistæ referunt: (1) de facto tantum, quando nemo actualiter beneficium possidet, jus tamen aliquod habet, uti evidens nobis est exemplum in beneficiato vi vel metu dejecto aut ad illius resignationem coacto. (2) De Jure tantum, si quis naturaliter quidem possidet beneficium, sed absque ulla causa, nec ab eo, qui jus conferendi nullo unquam modo habuit. (3) De Jure & Facto simul; hæc dicitur vera vacatio; prima enim & secunda vacatio non operantur, ut Ecclesia filialis constitui possit, quia ille vi metuque dejectus possessionem suam omni jure remediis in favorem dejectorum præscriptis, recuperare potest, l. 1. §. 3. l. 6. & tot. tit. ff. de vi & vi armat. c. 2. 3. & 4. X. de his que vi metusq. causâ. & tot. tit. X. de restit. spoliat. vid. Schütz. comp. Lauterb. ad tit. de vi & vi arm. in SS. Et ille, qui tantum detinet beneficium rite collatum de Jure Canonico non habet; ut adeo tertiam vacationem unice veram ad filialem erigendam esse negari nequeat. Duæ priores autem vacationes non sunt legitimæ, cap. 1. X. de concess. præbend. quia sunt adhuc aliorum extantium præbendarii, c. 2. X. d. t. c. non furem. 10. c. 7. q. 1. unde is haud immerito, qui scienter in beneficio viventis alicujus sacerdotis institui se passus est, removendus & deponendus i. e. sacris ordinibus spoliandus est, c. 1. X. de concess. præbend. Vivian. in rational. lib. 3. juris Pontif. p. 122. Ximen. in concord.

p. 1. & 2. Rebuff. in prax. de benef. tit. de reprob. benef. vivent. impetr. Barbof. ad d. c. quam ex Jure Civili depromptam Doctores dicunt rationem, quia hujusmodi præbendæ seu beneficii non vacantis acceptatio & concessio ad delinquendum invitatur, ac votum continet captandæ alterius mortis, quod contra bonos mores est, l. fin. C. de pact. Sannig. ad decret. lib. 3. t. 8. c. 2. n. 1. & Jus Civile omnia illa pacta de futura successione reprobatur, l. donavi. 29. §. donationum. ff. de donationibus. Sunt enim ejusmodi pactiones odiosæ & plenæ tristissimi eventus, d. l. fin. C. de pact. quod si tamen de illorum morte fama percubisset, excusantur à pœna imposta impetrantes viventium beneficia, quia hoc in casu contraria nulla præsumptio contra illos militat, Mascard. de probat. conclus. 1070. n. 2. sicuti quoque id limitatur in eo, qui superioris consensu Substitutus, Vicarius vel Coadjutor Pastori bene merito seni vel morbo fontico laboranti est datus, Dedeken. vol. 2. sect. 4. n. 8.

CAP. VI.

idq; ultimum,

Sistit effectum & Jura Ecclesiæ Filialis.

§. I.

EXaminatis omnibus, quæ necessario ad Ecclesiam Filialem constituendam pertinent, materiei utilitas suadere videtur, accuratori intueri oculo hujus effectum & palmaria, quæ se circa hanc offerunt, jura. Pro meliori eorundem consideratione inspiciendum esse puto, an Filia proprio suo gaudeat Pastore, nec ne? In Priori casu ille Jura fortitur Ecclesiæ suæ, hæc autem, ut accessorium sequitur suam principalem, nempe Matricem, hinc Parochus hujus Ecclesiæ Jurium particeps fit ac iisdem gaudet immunitatibus, c. 6. de his, quæ vi metusq; causa. Hinc (1) filialis Pastor etiam si filialis ipsius sita sit in confinibus duarum diocesium, coram Episcopo Matricis est conveniendus,

niendus quoad forum competens, Barbof. *de jur. eccles. univ.* lib. 2. c. 2. n. 24. Excellentissimus Dn. Decanus D. HILDEBRAND. Patronus & Promotor meus ætatem devenerandus, in *diff. de prævalentia juris canon. præ civil. in for. cap. 2. §. 8.* Non coram Judice seculari, qui Jurisdictionem, ubi degit, exercet, l. *cum Cleric. 25. in fin. C. de Episc. & Cler. c. cum contingat. 13. X. de for. compet. c. decernimus. 7. X. de judic.* quia hic non obligatur ex hypothesi Juris Canonici statutis Magistratus Secularis, quippe quæ ex defectu potestatis ad non subditos haud pertinent nec eos tangunt, l. *omnes populi. 9. de justit. & jur. c. à nobis. X. de sent. excomm. Bald. in leg. fin. de jurisd. Pingiz. quest. Sax. 29. n. 50.* casu quo autem ille deliquerit in aliena diocesi, judicari poterit ab Episcopo illius usque ad sententiam exclusive, quam nemo, nisi proprius Episcopus potest exequi, *cap. postulasti. 14. X. de for. compet. Dn. Barbof. in l. hares absens. §. 1. in art. de for. delict. n. 5. & 6.* potest tamen ille à Seculari Magistratu, si in flagranti & gravi deprehensus sit crimine & de fuga suspectus vel ab ulteriori delicto retineri non possit, capi & postea ad proprium perducijudicem, modo non major vis adhibeatur, quam Clerici requirat resistantia, Abbas in *c. cum non ab homine. 10. de jud. n. 12. & in c. ut fama. 35. X. de sent. excomm. Laym. lib. 4.* huic foro etiam subjacent omnes illi, qui Ecclesiæ curam secundariam gerunt, & cultui divino inserviunt: ut ædituus; hic enim dicitur Ecclesiæ Minister minoris ordinis. In Terris Protestantium pariter Clerici regulariter singulare forum habent in Consistoriis ad id ordinatis, hinc & uxor, ejusque liberi mariti forum sortiuntur, l. *fin. C. de incol. l. Imperator. 38. §. 3. ad municip. l. 5. d. R. N. l. 1. §. 2. de lib. agnoscend. Quod etiam vidua retinet, l. fin. C. de incol. l. 13. de dignit. vid. Ord. Saxon. Ecclesiast. in art. general. 40. §. mit der Viehehut / & §. also auch die Blöckner. Carpz. def. eccl. lib. 1. tit. 7. def. 55. & def. 116. num. 7.* quodsi autem specialia dicasteria ecclesiastica constituta haud

haud conspiciuntur, sicuti quoque præcise necessitatis non est, ibi Pastores forum sortiuntur, ubi alii Laici conveniuntur. Quælia formalia Consistoria cum potestate decernendi etiam in patria nostra cessare observantia testatur.

II.

Ordinandus (2) Filialis Pastor etiam est ab Episcopo Matricis, vel in Foro Protestantium ab ejusdem Consistorio vel Superintendente, arg. c. 3. X. de eccles. adif. Prosp. Fagn. ad d. c. n. 8. Joachim. Stephan. de jurisdic. lib. 4. c. 12. n. 49. Barbof. ad cit. c. n. 1. nisi Episcopus ordinarius suspensus sit ab ordinum collatione ex hac causa, quod alienos Clericos ordinavit, debet autem hæc suspensio esse manifesta; sic Clericus absque Episcopi licentia ab alio ordinari poterit, quod iterum cessat, si alia de causa hæc facta, cap. eos qui & ibi gloss. de tempor. ord. in 6to. Barbof. de jur. eccles. univ. lib. 1. cap. 33. n. 75. (3) Debet hic Pastor quoque honorem condebitum & reverentiam præstare Rectori Matricis, c. 3. X. ibi, gloss. de eccl. adif. Hinc fieri solet, ut Minister ille vel Pastor filialis sæpissime Matricis Diaconus insimul fiet, sin minus nihilominus tamen ob urgentem necessitatem morbum vel absentiam legalem aut etiam obitum parochi actus parochiales, ut vicarius, exercere debet, non solum ob vicinitatem, quia hujus intuitu alii, etsi Pastores non filiales, obstricti, Carpz. Jurispr. consist. lib. 1. tit. 12. def. fin. n. 8. vel pietatem, d. Carpz. tit. 10. def. 63. n. 1. Sed ob singulare obsequium, quod Parocho Matricis debet, arg. c. 3. X. de Eccles. adif. & ad hoc Barbof. unde Filiastæ in quibusdam locis etiam Pastorem suum sequi & cultum divinum in audiendo dogmata sacra in matrice peragere tenentur, quod tamen asserum ad filialem non est extendendum, siquidem pastore filiali mortuo nihilominus filiastræ Ecclesiam matricem sequi tenentur, donec illi de novo prospectum sit, quod consuetudines Ecclesiasticæ hinc inde receptæ, præcipue vero in terris Noricis plus satis testantur.

Ut autem (4) Pastor filialis habeat, unde honeste vivat, requiritur etiam, ut obventiones seu præbendæ adsint sufficientes, quas ratione ecclesiastici officii, cui insistit, consequitur, Corvin. *lib. 2. tit. 8.* Camill. Borell. *lib. 1. decis. tit. 29. n. 4.* Brunnem. *de jur. eccles. lib. 2. c. 4. §. 2.* ibiq; Dn. Stryck. *in not. ad illum.* vid. etiam *c. 3. verb. ad sustentationem suam ejusdem ville obventiones Ecclesiasticas percepturum. X de eccles. adif. ibiq;* Barbof. quas aut villæ Dominus ad sacerdotis usum conferre tenetur, qui est persona illa secularis, quæ vel jurisdictionem in parocchianos illius loci exercet, vel alius nobilis, sive Laicus cujuscunque conditionis, qui tales acras Ecclesiæ donavit. Sunt autem acrae apud Saxones & Anglos idem ac apud Latinos agri, ut hoc discrimine, ut acrae certam tantum agri mensuram innuant, quomodo Latini jugerum dicunt. Jugerum autem octo stadia triginta sex tabularum ad perdicam pedis Luitprandi habet, quæ gaudet duodecim pedibus trium semissium & trium digitorum, ut per Anton. August. *in not. ad princ. collat. decret. tit. 35. de eccles. adif. c. 1. & c. 5. qui fil. sint legit.* in eadem collectione explicatur. Galli appellant Harpentum, Itali autem Bubulcam, Hostiens. *n. 3. in verb. ad præsentationem.* Joan. Andr. *n. 3. in verb. fundatoris.* aut ipsi matrici, si redditibus abundet, de suo præstare incumbit, arg. *l. 19. §. 1. C. de hered. petit. leg. 14. C. de jur. dot. l. 34. eod. Giphani. in l. fin. C. de dot. promiss.* Concil. Trident. *c. 4. Sess. 21.* etiam si ea Ecclesia Cathedralis sit; non etiam ex aliis Ecclesiis, quia nemo cogi potest, ut vicino proficiat, sed ne noceat, *l. 2. §. 5. ff. de aqua & aqu. pluv. arcend. Fagn. p. 2. de eccles. adif. n. 32.*

IV.

Sicuti nec oneranda est matrix, si ipsa labore egestate, & ejus Rector vix ac ne vix quidem sufficientem sustentationis materiem ex redditibus percipere valet, quia nemo dat, quod non

non habet, Ulpian. in l. 20. de A. R. D. & nemo ex damno alieno lucrari debet, l. 28. ff. d. dol. mal. arg. cap. 1. d. paroch. Hostiens. n. 3. in verb. obventiones. vers. d. si quis antiquus Rector. agris enim suis sitientibus, alieni non sunt irrigandi, l. preses. C. de servitut. Et licet quis obijcere posset, hac ratione maximum animarum imminere periculum, si parochiani decederent sine confessione & aliis Ecclesie sacramentis, quæ res animæ omnino reliquis omnibus essent præferendæ, cap. extirpand. §. cum igitur. X. d. præbend. cap. 1. X. de pign. sciendum tamen est, nullum exinde vergere detrimentum animabus, si Ecclesia matrix de suo, quod parum possidet, nihil contribuit, siquidem hoc medio cessante, non statim ea, ad quæ pinguior regressus datur, extincta sunt, ipsi enim populo, cuius potissimum salus hic spectanda venit, quæ sunt necessaria, suo pastori ministrare & suppeditare incumbit, arg. cap. cum sit Romana. X. de Simon. id quod expresse etiam Concilio Trident. corroboratum est, cap. 4. sess. 21. in verbis: Si necesse fuerit, compellere potest Episcopus populum ea subministrare, quæ faciunt ad vitam ipsius sacerdotis sustentandam. item c. 7. Sess. 21. in illorum defectum parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant; item c. 13. Sess. 24. ibi: per parochianorum symbola aut collectas aut qua commodiori eî videbitur ratione decenter sufficiat. Quod si autem eandem excusationem paupertatis allegaverint Paræciani, dum sæpius accidit, ut illi strenue sudando victum & amicum pro se suisque acquirere necessum habeant, Abbas vel Præpositus ille, cui parochia illa in temporalibus subest, ad suppeditanda vitæ necessaria sacerdoti instituendo moneri adsolet, c. sanctorum. vers. si quæ tamen capella. 70. dist. 1. c. extirpanda. §. cum igitur. X. de præbend. In subsidium tamen, & si hunc ejusdem necessitatis durum telum tangat, recurrendum, tanquam ultimum refugium, ad ipsum dioeceseos Episcopum est, hic ex mensa sua suffi-

sufficientem erogare alimentacionis provisionem obstringitur, *arg. c. fin. X. de prabend. & c. inter cetera. X. d. offic. ordin.* Si modo hæc præstatio citra ejus dispendium fieri possit. *c. 2. c. 16. q. 3. c. precipimus. & c. Ecclesiasticum. c. 12. q. 1. c. regenda. c. 10. q. 1. c. Episcopus. c. 10. q. 2.* casu quo autem omnes recensiti eodem paupertatis morbo vincti hæreant, quod raro præsertim his temporibus metuendum, novus ille Parochus propriis manibus ex artificio victum sibi quærat. *c. Clericus. 3. & 4. dist. 91.* vid. Dn. Linck. *in dissert. de cleric. artif. & negot. per tot.*

V.

Cum autem (5) interdum pii ac fideles statum Ecclesiæ observantes commoveantur, ut huic vel illi Parochiali Ecclesiæ ex liberalitate succurrant, dum vel agrum vel alia quæcumque licite alienari possunt, eidem offerant, vel etiam, ut legatum per ultimas voluntates relinquunt, aliisque adjuvant stipendiis *c. 16. X. de prabend. & dignit.* filialis hæc, ut sua vindicet, neque Matræ aliquid de iis conferre obstringitur, quia proprium, qui animarum curam gerit, sustentat sacerdotem, & certo respectu separata existit, cum enim matrix certa pensionatione annua in subjectionis signum contenta esse debeat. *arg. c. omnis anima. X. de censib.* ista ultra canonum tenorem non est extendenda, uti hoc latius prosequuntur Lotherius, Salgado, Petr. Gregor. Monet. *de comm. c. 11. n. 334.* Vasconcellos *lib. 1. resp. 13.* Alteserra *lib. 5. dissert. cap. 6.* nisi Ecclesia filialis sit capella & Parochus Matræ Pastorem alar & de suo ipsi contribuat, *c. 2. X. de capell. monach. c. his, quæ. X. de major. & obed.* Quod si autem quis condens testamentum omnibus ecclesiis dioceseos certam legaverit portionem, quæritur, an etiam filialis Ecclesia quicquam inde percipiat, quod indistincte affirmative decidendum, siue filialis alar proprium pastorem nec ne, priori enim casu extra dubitationis aleam positum est, cum illa sit curata; posteriori vero casu, cum parochus duplex

duplex sentiat onus, duplex etiam commodum sentire jure potest, l. secundum. 10. de R. 7.

VI.

Quod (6) ad actus Parochiales attinet, hos pro cujuscunque loci consuetudine pastores varie exercent, unde receptum quandoque, ut sacramentum initiationis baptisma in Matrice celebretur, quia duas baptismales non perferunt Canones in eadem Parochia, *can. baptismales, cum duobus seqq. c. 16. q. 1.* quod ipsum quoque in illustri civitate Patria Noribergensi moris esse videtur, ut baptizandi in Ecclesiis duabus primariis initientur vel extra urbem in Matricibus tantum Ecclesiis sacramentum expectent, quæ inde Matrices vocari reputantur, quia animas per baptismum regenerant, *gloss. in clem. un. de baptism.* quandoque hoc in nonnullis locis non attenditur, præcipue si filiales sua habent baptisteria, *Lancelot. lib. 2. inst. tit. 18. §. 3. & 4.* ibique *Ziegler. in not. B. Dn. Linck. in comment. ad decretal. tit. de eccles. adif. vel repar. §. 3. circa fin.* reliqui vero actus, ut copulationes sponсорum & hanc præcedens bina vel trina proclamatio; item etiam sacra Eucharistia cum præcedente à peccatis absolutione & libera divini verbi prædicatione ab his pastoribus filialis communiter exercentur, nisi facta separatione Episcopus vel Superior prædicta jura Matrìci reservaverit, *Prosp. Fagn. ad decret. p. 2. tit. de eccles. adif. vel repar. n. 10. & 55.* vel observantia Ecclesiastica aliud introduxerit, sicuti quoque Matrìci Ecclesiæ in signum honoris & reverentiæ reservata sepultura conspicitur, *c. ex transmissa. 10. X. de præscript. & ad hoc Joh. Andr. n. 10. & in cap. certificari. X. d. sepult.* nisi filialis & hanc legitimo modo 30. vel 40. annis præscripterit, *alleg. cap. 10.*

VII.

Quemadmodum porro (7) de Jure Canonico pro labore & sustentatione Pastoris sæpius assignatæ decimæ cernuntur,

F

ad

ad servatoris nostri effatum, dignus est operarius cibo suo, Matth. 10. v. 10. & Apostolus 1. Cor. 9. v. 17. dicit: dominus ordinavit, ut, qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivant, & qui altari deserviunt, de altari vivant: quæ ob Ecclesiasticum ministerium persolvuntur, Reusner. l. 4. decis. 2. n. 24. & seq. Speidel. in notab. jurid. histor. polit. lit. 2. verb. *Behend. vers. queritur an decima.* ita quoque non immerito queritur ratione harum, utrum illas acquirat Matrix, an filia? variæ sunt Canonistarum hinc inde agitata idcirco hypotheses: circa quas tamen ego limitandum esse censeo, an pastor filialis habeat salarium, ut aliunde præter decimas commode vivere possit, nec ne, illo casu omnino sunt solvendæ Matræ, *cap. ex transmissa. 10. X. de præscript. ibiq. gloss. & Dd. si non, filia loco harum tenetur annuum censum in signum subjectionis conferre, arg. omnis anima. 2. X. de cens. moderandum tamen Episcopi arbitrio, arg. cap. de causis. X. de officio deleg. secundum gloss. hic in verb. honor.* nisi filialis monasterium matricem agnoscere debeat, hoc enim casu monasterium Parochi loco esse censebitur, & curam in filialem exercens nudus est vicarius, hinc ob decimandi Jus illud fundatam habet intentionem, decis. Rot. apud Tambur. de jur. abbat. 3. decis. 102. Engel. ad decretal. tit. de decim. n. 5. aut Episcopo aliud visum fuerit, sic ex Synodo Tridentina potest Episcopus novæ Ecclesiæ adsignare fructus ad matricem pertinentes, hinc etiam decimas fructuum appellatione venientes, *cap. nuncios. 6. & cap. 21. X. de decim. Fagn. ad cap. cum contingat. X. de decim. p. 1. n. 45.*

VIII.

Si quoque (§) Pastor filialis absque hærede decesserit, sola filialis in patrimonialibus (in Ecclesiasticis quippe prorsus nullum dubium est, quod succedere possit) ut uxor Spiritualis juxta Jus Canonicum succedit, *c. quicumq. c. 12. q. 3. cap. 1. X. de success. ab intest.* sicuti in bonis Laicorum quandoque fiscus in sub-

subsidium succedit, l. 1. C. de bon. vacant. lib. X. Ordin. Reg. Lu-
 sit. lib. 2. tit. 26. §. 12. Mol. d. just. tr. 2. disp. 164. concl. 11. istud
 tamen peculium in quatuor partes non est distribuendum, per
 cap. 2. X. de success. ab intest. quia hoc de speciali casu loquitur.
 Barbof. ad dist. cap. n. 1. & Engel. ad decret. tit. de success. ab in-
 test. Aliud esset, si unus Parochus & Marri & filia simul præ-
 esset, hoc casu bona illius inter eas pro rata beneficii essent di-
 videnda, quod à singulis obrinebat, cap. relatum. §. fin. de te-
 stam. arg. c. 1. vers. si vero. caus. 12. q. 4. Barbof. de jur. ecclesiast.
 univ. p. 2. lib. 3. tit. 17. n. 59. (9) In visitandis Ecclesiis Mater
 & filia procuracionem præstare debent, præcipue si illa suum
 alat pastorem; quæ procuratio ex Ecclesiæ redditibus est depro-
 menda, omnes enim Ecclesiæ visitatæ procuracionem visitanti
 præstare debent, ita ut nec monasteria ab ea exempta sint se-
 cund. Synod. Trident. cap. 3. & cap. sopita. 14. tit. d. censib. ex-
 ceptis Oratoriis privatis, cap. fin. X. d. cens. & secundum non-
 nullos, Hospitalibus & similibus piis locis, Zerol. in prax. Epi-
 scop. p. 2. V. Visitatio. §. 6. dub. 7. De qua procuracione, quo-
 modo instituenda & reliquis ejus requisitis conferatur dispu-
 tatio circularis de procuracione canonica nuperrime habita, Ex-
 cell. DN. D. SPIZ. Patroni & Promotoris mei ad urnas usque
 devenerandi.

IX.

Quod si autem tam Matrix, quam filia unum eundemq; Pa-
 rochum habeant, alia plane à prioribus diversa jura & effectus
 se quoque offerunt, quos breviter hic solummodo recensero,
 circa quæ jura & effectus Consuetudines & Ordinationes præ-
 cipue in foro protestantium hinc inde valde variant, & qui-
 dem circa actus parochiales ac speciatim baptismum illa in
 Matrice, ut superius monui, peragi debet, cum hoc in pas-
 su matrem filia sequi debeat, quia infantes in casu necessitatis
 ab alio etiam baptizari possunt, c. ad limina. c. 30. q. 1. & in c.
 super quib. 30. q. 7. & c. in necessitate & c. à quodam, d. consecrat.
 F 2 dist.

dist. 4. Bellarm. tom. 2. lib. 1. c. 7. Barbol. de jur. eccles. univ. lib. 1. c. 34. n. 32. Dedeken. in thesaur. cons. vol. 1. p. 2. sect. 1. d. baptis. n. 1. Benedictionem vero nuptialem, nec non ejus proclamationem antecedentem in Matrice fieri debere quam plurimis in locis observari attendimus. Prædicationem autem verbi divini facere, & sacræ coenæ administrationem statis temporibus in filialibus ob adversam valetudinem vel senio confectos, si præcipue quædam loci distantia concurrat, Parochus juxta Ecclesiæ observantiam potissimum celebrare debet, modo præcedente die Dominica, ut Filiastræ animum suum ad salutarem hujus ministerii fruitionem rite præparent, id de suggestu publice nunciet, uti die Churfürstl. Sächsl. General. Artikel rubr. 3. §. Zum fünfften / in verb. Welche Filial zu versorgen haben / auf daß sie mit der andern Predigt zc. sollen sie in der Kirch / da die Communion gehalten wird / nach der Zahl der Communicanten ein viertel oder halbe Stund desto früher ansagen / und solches der Gemeinde zuvor den Sonntag auf der Kanzel anzeigen / damit sie sich haben an beyden Orten darnach zu richten. Quo casu vero filialis non adeo longum distat à Matrice, horis antemeridianis cultus divinus in matrice, pomeridianis vero vel statim in ipso meridie in filiali die Mitttag; Predigt peragitur, sic filiastræ sacram synaxin accedere in matrice debent, prout in terris Noricis paucis abhinc annis, ehe die Kirchen zu St. Jobst von der zu Wöcheldorf separiret worden ist / ritus Ecclesiastici docuerunt.

X.

Viget autem nonnullis locis in viridi observantia, si parochus, præcipue vero tempore hyemali filialem curat, ut ipsi equus, quo vehatur, mittatur; qui interdum publicis sustentatur sumtibus, uti hic Altdorfi moris est, vel etiam sumtibus filiastrarum transmittitur, fere ad exemplum Ordinationis Ecclesiast. Viniariens. lib. 2. c. 21. cujus verba hæc sunt: Daß von
 Baß

Saßnacht biß Martini die Pfarrer auf ihre Filial zu gehen verbunden seyn sollen/ aber von Martini an biß auf Saßnacht sollen die Filiales dem Pfarrer auf Begehren und Andeuten ein Pferd auf ihre Kosten und ohne des Rastens Beschwerung schicken: da auch ein Pfarrer Leibes-Beschwerden wegen zu Fuß nicht fortkommen kan/ oder wäre auch im Sommer böses Wetter/ werden sich Christliche Zuhörer selbst der Gebühr nach zu bescheiden wissen. In Palatinatu superiori Parochi de suo, si velint, equum emere & illi de pabulo prospicere tenentur. Secundum similem laudatam observantiam jus sepeliendi filiarum corpora Matrici competit, hinc plerumque defuncti in ipsam parochiam transportantur, quo ibidem solenniter è privatis domibus efferantur, vel etiam, si haud longe distat matrix, à filiali solenni processu in coemeterium istius deferuntur, vel iisdem ad certum & determinatum locum usque obviam ire solent Parochi matricis, uti iterum die Churfürstl. Sächs. General. Artikel rubr. 18. §. Als auch 2c. fin. nisi nobiles ibidem domicilium fixum habentes cenotaphia & majorum suorum sepulcra in filiali, ihre Adelige Begräbnüße per longum temporis intervallum præscripta habeant ad id, ut ibidem sepeliantur vel ipsi filiaætæ proprio præditi coemeterio adversus Matricem hoc jus sepulturæ præscriperint, vel autoritate Episcopi retinuerint, Host. in cap. quia nonnulli. n. 7. ad fin. vers. quod si aliquis. & ibi Joh. Andr. n. 8. Hojed. de incompt. benef. p. 1. c. 13. n. 19. quo casu Parochi filialem Ecclesiam sequi, nec jus filiaëtis acquisitum auferre possunt, uti iterum filialis Hagenhausen dependens à matrice Gnadenberg/ exempli loco hic mihi inservit. Parochis hisce ob duplicatum laborem suum præter Matricis Parochianos & Filiaætæ contribuere debent annum salarium, quod interdum in pecuniâ, interdum in fructibus & decimis constat. Dn. Carpz. lib. 1. Jurispr. Consist. t. 12. n. 2. hinc rarius in Ecclesiis Protestantium percipiunt præbendas, nisi dicamus istas

consistere in panibus Pastoribus juxta quorundam locorum mores debitis, nec non in missalibus, Germ. der Hausel Groschen / aliisque largitionibus annuis, de quibus vid. Carpz. l. 2. def. 102. B. Linck. ad decretal. tit. d. cleric. agrot. §. 3. has decimas etiam Judæi inter Filiastas prædia habentes præstare debent, c. 16. X. de decim. Licet enim hi sacra non recipiant, tamen id ipsorum odio & favore Ecclesiæ statutum est, ne illi comparando prædia decimas lucrentur cum Ecclesiæ damno, B. D. Linck. ad decret. X. de decim. §. 6.

XI.

Mortuo Parocho, præcipue cum sint diversi Patroni, patronus matricis reliquis filialis Ecclesiæ indicare debet obitum præsertim absentibus. Finckelth. d. jur. patron. c. 5. n. 64. cum illorum assensus maxime etiam sit necessarius; nec sufficit nuda denunciatio parochianis filiastris de suggestu in matrice facta, Churfürstl. Sächs. Kirchen-Ordnung / general. art. 3. fol. 198. §. zum sechsten. arg. l. 47. ibi. presentibus omnibus, quos causa contingit. ff. de rejud. quod etiam Consist. Elect. Lips. An. 1630. d. 10. Sept. firmiter decrevit: Daß S. deswegen DD. in Schriffte ten gebühlich zu ersuchen / und ihme anzudeuten schuldig. Hæc autem proprie matrix dicitur, ubi Parochus habitat, altera vero filia, Joseph. Mascard. de probat. concl. 114. n. 16. & 17. Ant. Faber. de relig. regend. lib. 3. c. 17. n. 15. Carpz. lib. 1. Jurisprud. cons. tit. 12. defn. 186. n. 1. Quod si lis orta sit inter hos patronos in eligendo Parochum, quis alteri præferendus, cum etiam filialis patronus exceptione sua sit audiendus, ne exinde Ecclesia detrimenti quid capiat? sane ne hac diffensione functio Ecclesiastica diutius vacet, ecclesiæque vinea sentiat inde damnum, fas est Episcopo & ejus nomine Consistorio, unum eligere eumque solum instituire, quem digniorem & magis idoneum reperit, Gloss. & Dd. in cap. cum autem. X. de jur. vid. cap. ne pro defectu. 41. X. de elect. Paul. de Cidarit. p. 6. art. 3. n. 10. Vivian.

Vivian. *in rat. jur. Pontif. ad dicit. cap. quoniam. 3. X. de jur. patron.* Sed cum fieri sæpius soleat, ut Patroni eligant Pastorem, cujus correctionem & objurcationem non metuere necessum habeant, hinc secundum consuetudinem nonnunquam aliis in locis receptam populi consensus quoque requiritur, ne illi invito pastor obtrudatur, quia ipsius maxime interest, ne sub malo pastore periculum incurrat, *c. Maximinian. dist. 81. & Panormit. ibid. Balth. Menzer. in exeg. Aug. Confess. art. 14. Balduin. d. instit. ministr. c. 6. Joh. Gerhard. in loc. d. ministr. eccles. sect. 7.* unde alicubi vulgare nactum proverbium: Status Ecclesiasticus de persona idonea consulit, popularis approbat & politicus decernit, Reinking. *de R. S. & E. l. 3. & l. c. 6. num. 1. usque ad 18. ibiq. plures alleg.* hinc necessarium est, ut ille Parochus novus concionem *denquasmlw* & Filiastis recitet, quia cum ipsum non audiverint, nec in eum consentire possint; quod tamen ipsa Ordinatio Elector. Saxon. Ecclesiast. sub rubric. *Von Examine aller Kirchen-Diener* s. also ist auch. in verbis: *Daß keiner Kirchen wider ihren Willen ein Kirchen-Diener aufgedrungen werde /* expresse requirit, & Consistorium supremum Superint. Pirnens. ita rescriptit *circ. fin.* *Wir haben zc. und wann die Eingepfarrten wider seine Persohn / Lehr / Leben und Wandel nichts Verhebliches einwenden / alsdann erst thme die Vocation ausshändigen und den Consensum Ecclesiæ hinein setzen lassen / zc.* quod si parochiani & filiastræ inter se haud conveniunt, hac in re iterum Episcopus dissensum sub exâmen vocat, & rationes pro & contra ventilat, ac ponderosiores præfert, atque secundum eas pastorem instituit & confirmat, *arg. cap. cum in cunctis. 1. X. de his, que sunt à maj. part. c. Ecclesia. 48. X. d. elect. Paul. de Citadin. p. 6. art. 4. n. 6.* quod tamen non ubicunque locorum obtinet.

Maximum etiam ad nostratum Pastorum sustentationem facit, si privilegium à gabellis liberi potus ipsis concedatur, prout in Saxonia hinc inde viget. Ord. Eccles. *sub rubric. Von Immunitatibus und Freyheiten der Kirchen-Diener.* §. So wollen wir auch *ic. in verbis:* Oder sonst bey Basen / Vierteln / und Sonnen einlegen / und andern bey der Rannen / oder sonst nicht verkauffen / aller Auflage frey und unbeleget seyn. vid. etiam Balduin. *de instit. ministr. c. 27. pag. 299.* Si itaque Pastor duabus Ecclesiis simul præsit, haud immerito quæri potest, an etiam ejusmodi Parochus duplicari possit numerum doliorum à collecta cerevisiaria liberorum, ita ut duplici gaudeat jure exemptionis, quod affirmandum esse credo, ille enim cum officii ratione duplicem præstet curam & ob filialem maximum sentiat onus, cui primum matricis non respondet, propterea etiam commodis inde perceptis haud est privandus, arg. *l. si uno anno. 15. §. item cum quidam. ff. loc. l. desertorem. 3. §. 12. d. re milit. §. cum autem. Inst. d. emt. vendit. l. 57. ff. de contrab. emt. l. 1. C. de peric. & commod. rei vend.* quod ipsum juri nostro non contrariatur, qui enim duplicem repræsentat personam, duplici etiam ratione considerari potest, *cap. cum Capella. X. de privil. cap. ex literis. X. de prælat. l. apud filiumfam. ff. de manum. vindict. Gail. lib. 1. obs. 30. n. 2. in fin. Reinking. in regim. secul. & eccles. lib. 1. class. 4. c. 9. n. 18.*

XIII.

Tandem sicut in terris his durabile nihil est; Sic etiam Ecclesiæ multis sunt obnoxia casibus, qui ipsis vim inferunt, sæpius enim pars illarum hostium insultu devastatur, vel fulminè caelo demisso corrumpitur, vel etiam ipsa vetustate corruit, hinc illis prospicere, dum necessitas ipsa jubet, (1) igitur hæ tam Matrix quam filia sunt reparandæ secundum consuetudinem cujuscunque loci, quæ circa reparationem certum obser-

observat ordinem, præcipuè in Germania, juxta hunc enim & talia onera parochianorum æstimantur. *Mev. p. 3. decif. 183. in not. n. 1. & 9.* hoc deficiente (2) Ecclesia ex propriis, quos possidet, vel ex donatione, vel obligatione, vel piis legatis collectis redditibus, restaurationem procurat, *can. 1. & 2. caus. 10. qu. 3. Concil. Trid. sess. 21. cap. 7. de reform.* quodsi Ecclesia (3) sit inhabilis, Rectores Ecclesiarum eo adigi possunt, ut ad illius reparationem de redditibus, qui salva congrua sustentatione iisdem superflui sunt, conferant, *cap. 4. X. de eccles. adif. vel rep.* Sic omnes, beneficiis ab Ecclesia ditati, ad ipsius restaurationem quantum suum suppeditant, *cap. 1. d. tit. arg. can. decrevimus. caus. 10. q. 1. Engel. in comm. ad decret. tit. alleg. n. 8.* Inde etiam Laici (4) ex speciali pontificis concessione, item etiam equites religiosi, & in terris protestantium Magistratus quibusdam in locis assignato parocho certo salario, imo hodiernis moribus Laici jure feudi & allodii decimas possidentes, has restaurare omnino sunt obligati, *Barb. de jur. eccl. univers. lib. 3. cap. 26. n. 2. §. 52. Dn. Linck. ad decret. tit. 30. l. 3. §. 5.*

XIV.

Deniq; (5) in subsidium ad collectionem parociani ex necessitate compelluntur; vicini vero ex liberalitate invitantur. *Laymann. lib. 4. tract. 2. c. 13. n. 10. B. Dn. Linck. in comment. ad decretal. tit. de eccles. adif. vel repar. n. 7.* Sic quoque Matrix reparanda etiam filiarum, qui destituti sunt propria Ecclesia, per hostium incursum vel incendium, vel aliud adversum factum, suum conferre obligati existunt, hi enim spiritualia ab Ecclesie Matricis parocho accipiunt, & ob veram unitatem naturam pristinam mutant, & consequenter privilegiis matricis fruuntur & immunitatibus, ideoque nec onerum expertes esse debent, *arg. l. 10. de R. J. Tusch. pract. conclus. lib. 5. conclus. 230. n. 22. & 23.* quod etiam *Ord. Sax. art. gen. 32. in pr.* injungit, in verb. *Soll von dem Eingepfarzten / ob sie gleich nicht unter einer sondern vielen Herrschafften geseßen / eine gemeine Anlage zu*

folchem Bau gemachet werden. Hinc una cum Parochianis singuli in capita conferre tenentur ; sed quum æquum sit, cujuscunque examinare fortunas, quivis pro modo bonorum & facultatum suarum à se possessarum, exsolvat portionem, arg. *l. preses. ff. d. mun. & honor.* quamvis alii tertiam partem Filiahtis ex consuetudine adjudicent generali, Dn. Finckelthuf. *cap. 4. n. 87. & 88.* Dn. Carpzov. tamen hanc universalem esse negat. *lib. 2. jurispr. eccles. tit. 22. def. 344. n. 6.* si enim hæc obtinisset, ea non fugere potuisset Consistorium, quod æquales parochianis adjudicavit filiahtis contributionem, verb. *Dass die Unterthanen in Filial Eszbach zu der Pfarz zu Prishnies gleich andern Eingepfarzten daselbst zu contribuiren schuldig / und mit der am Montag Esto mihi An. 1577. ausgerichteteten Vergleichung/ welche in Buchstaben nur von Schulbau redet/ sich darwider nicht zu schüßen.* B. K. W. Carpzov. *alleg. loc. hanc tamen dicit consuetudinem esse hætenus observatam in contributione ad visitationem, ad quam filiahtæ tertiam partem erogant, exinde tamen ea ad alios casus, quia est stricti Juris, non est extendenda, Felin. in cap. auditis. col. 6. X. d. prescript. Paris. consil. 25. n. 26.* Parœciani pauperes operibus manuum suarum, ditiores equis & vectura, reparantibus inservire nonnunquam tenentur, Köppen. *dec. 13. n. 1. d. rescript. elect. vid. ap. Finckelth. cap. 4. n. 91. & Carpz. lib. 2. jurispr. consist. tit. 22. def. 342.*

XV.

Non autem conferunt Filiahtæ ad reparandam Ecclesiam matricem, si ipsi in pago templum possederint proprium; hi enim, prout ipsi fabricæ Ecclesiæ suæ subsidia omnia debent, & communionem solummodo pastoris habent, ita quoq; merito exempti sunt, parochiani siquidem nec his aliquid contribuunt, quid enim eos juvat aliorum templa esse extructa, cum ipsi in suo verbum Dei exaudiunt, & sacramenta percipiunt, aliàs onus oneratis injungeretur, *l. divus. 14. ff. d. off. pres. l. antep. C. d. pan. l. navis onusta. 4. §. quid ergo. ff. ad l. Rhod.*

L. Rhod. d. jact. Dn. Carpov. in jurispr. const. lib. 2. tit. 22. def. 345. B. Linck. de jur. templ. c. 5. n. 56. Hi tamen Filiastæ, si in pago præsertim suo non proprio ædificio parochiali gaudent ad reparationem habitationis parochi & æditui, partem suam similiter tribuunt, quod iterum Consistorium Elect. Saxon. supremum d. Anno 1630. injunxit: Welcher Gestalt die Gemeinde zu Beerwalt wegen der gefoderten Contribution zu Erbauung des Pfarrhauses zu Stadeburg sich beschweret / das habe ihr hiebey zu finden / wann dann alle einparthe und Filiasten die Pfarr und Schul, Wohnung / woserne diese nicht alle Pfarr und Schulgebäude haben / zu erhalten schuldig. Si itaque ædes sint ad Ecclesiam filialem pertinentes, parochus has licite aliis e locare non prohibetur, ita tamen, ut parochus, si inquilinus vel ipse etiam quandoq; inhabitans, aliquid deteriorarit propriis sumptibus has reficiat, quæ locatio ipsi specialiter concessa est in Ordin. Eccles. art. gener. 32. §. Wann auch einem Pfarrer ein Filial zu versorgen zustehet / und dasselbige auch eine besondere Behausung hätte / soll ihm vergunt seyn / solche zu vermüthen oder zu verpachten. Beneficiati enim æquiparantur usufructuariis, cap. de present. d. off. ordin. in 6to. cap. requisivisti. X. de testam. can. duo sunt genera. c. 12. q. 1. Klock. d. contrib. cap. 10. sect. 1. n. 45. Quemadmodum hi usufructum locare aliis non prohibentur, §. 1. Inst. de usu & habit. l. 12. §. 2. l. 38. & l. seq. ff. de usufr. Hopp. in comment. ad Inst. §. 1. de usu & habit. quamvis jus circa usufructum ut personale quid retineant, l. 66. de jur. dol. l. 3. in fin. ff. quibus mod. usufr. amitt. Fabian. in tract. de emt. vend. q. 21. n. 53. Joh. del Castill. in tr. de usufr. c. 69. n. 15. & seqq. Hugo Donell. lib. 10. c. 8. n. 40. ita quoque nec illi.

XVI.

Ecclesia denique ruinosa ob paupertatem propriam vel etiam parochianorum autoritate Episcopi vel Superiorum plane destrui, & fundi dotales vel jura filialis ad matricem matri-

matricis ad filialem transferri possunt, ceu ratione posterioris ille circumfertur notus versus:

Mater erat quondam, qua nunc est filia nata.

In hac autem coacervata Ecclesia altare sub eadem invocatione Sanctorum, sub qua Ecclesia diruta ab initio erecta apud Pontificios honorari debet. Barbof. *in collect. ad c. 7. Concil. Trid. sess. 21. n. 10.* Destructæ verò Ecclesiæ lapides & tigna, licet olim per *c. 38. de consecr. dist. 1.* ad alios quam Ecclesiasticos usus adhibere permissum haud fuerit, Concil. tamen Trid. *alleg. loc.* sanxit, ut ejusmodi Ecclesiæ tam locus quam materialia Rot. ap. Farin. *p. 1. in posth. decis. 107. n. 2.* in profanos, non sordidos usus adhiberi valeant ibidem cruce erecta. Sannig. *in comm. ad decret. tit. de eccl. aedif. c. 2. n. 3. per tot.*

§. ultimus.

Materiæ quidem Utilitas, B. L. exigeret, ut unum & alterum speciatim de Probatione, affinibus & filialis Ecclesiæ in propriam Parochiam translatione adhuc adderem, sed quoniam, ut me in portum lætus recipiam temporis penuria adhortatur, ideo filum abrui. In fine hujus mei laboris Aeterno Numini de concessis viribus & felici studiorum meorum hastenus progressu æternæ sint dictæ grates & laudes, quas mens & lingua proferre in hac vitæ mortalitate idonea non est. Conserves omnipotens Deus Ecclesiam in veritate sanctum tuum Nomen invocantem & ab initio mundi ad cultum tuum destinatam: Omnes filiales aucto populo tuo Matricis titulo digneris, ut hæc sub suavissimo concordæ jugo hoc & Spiritus unione ad normam in sacris præscriptam, & alias rursus filias complectantur; donec tandem omnes Ecclesiæ & unitæ & separatæ in hac vita auctoritate tua, Episcopo animarum nostrarum Summe, ita per Spiritum tuum strictius uniantur & copulentur, ut tecum in sanctitate triumphantes ineffabiles laudis tuæ cantus psallent, & Te Pastore pascantur!

F I N I S.

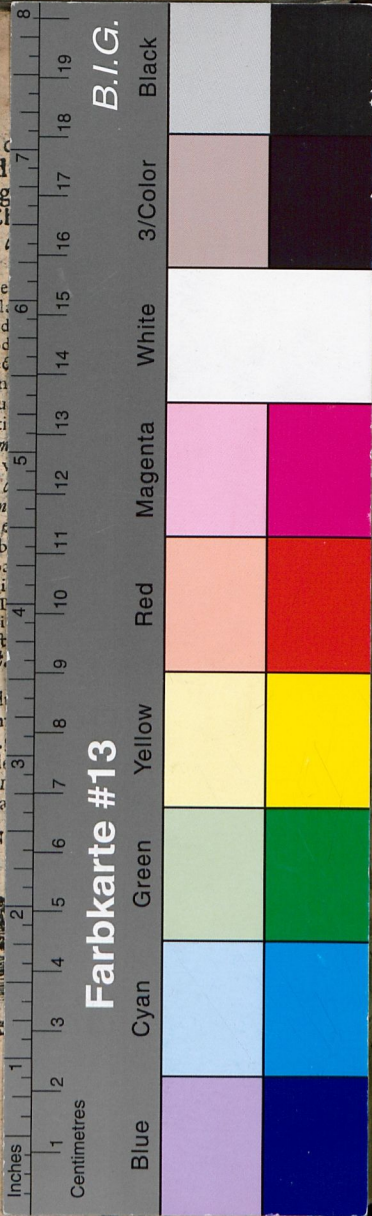
Altdorf, Diss., 1699-1701

X 2344904

V317

4374 6.0 58. num. 1/2
ASSISTENTE DIVINA JUSTITIA, 19
DISSERTATIO INAUGURALIS
DE 1701 2
ECCLESIIIS
FILIALIBVS, 363
EARVMQVE JURIBVS,
EX ^{QVAM} DECRETO
MAGNIFICI
RECTORVM ORDINIS,
INCLVTA IN NORICORVM VNIVERSI-
TATE PATRIA
PRO LICENTIA,
SVPREMOS IN VTROQVE JVRE
HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA
MAJORVM MORE RITE CONSEQVEND
PVBLICÆ ERVDITORVM CENSVRÆ
D. XXIII. JUN. ANNO M. D. CCI,
SISTIT
STEPHANVS JACOBVS *Stief*
NORIBERGENSIS.

LITERIS HENRICI MEYERI, VNIVERSITATIS TYPOGRAPHI.

